

ว่าด้วยผ้าเม็ย

พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ปี ๑๒๗

โรงพิมพ์กองจดหมายเหตุ

ผู้เมีย

อำนาจ ของ คน ที่ จะ คู่ ครอง ครอบ ครว ้น
เป็น อำนาจ ที่มี อยู่ใน กฎหมาย จะ ได้ แบ่ง อธิบาย
เป็น ๓ จำพวก คือ ๑ ผู้เมีย ๒ บิดา แดบ คร
นาย กับ ทาส จะ ได้ พุด ใน เรื่อง ผู้เมีย ก่อน
การ ที่ ชาย หญิง เป็น คู่ สมรส กัน ้น ใน
ตักข ้น มี หตาย ษนิค ตาม ชาติ ตาม ประเทศ
อย่าง หนึ่ง ชาย มี เมีย ได้ แค่ คน เดียว อีก อย่าง
หนึ่ง ชาย มี เมีย ได้ หตาย คน อีก อย่าง หนึ่ง หญิง
มี คู่ สมรส ได้ หตาย คน วิธ ี ใน เมือง ไทย ้น
ชาย มี สมรส ได้ หตาย คน

หญิงที่เป็นเมียชายไม่ได้

คน ที่ จะ เป็น ผู้ เมีย กัน ได้ มี ใช จะ เป็น ได้
เมื่อ อายุ เท่า ไร ไม่ ว่า เพราะ ใน การ ที่ อยู่ กิน
ด้วย กัน ้น คู่ สมรส เป็น การ ที่ คด ้าย กับ
สัตตญา ใน กัน แด กัน ค้อง การ ความ รู้ สึก
ความ ยินยอม เต็ม ใจ ทั้ง ๒ ฝ่าย จึง เป็น การ
ที่ ใช ได้ ใน กฎหมาย ส่วน เด็ก ไม่ รู้ เต็ม ใจ ส่า
ถึง บิดา มารดา จะ คด แต้ ัง ไร จะ มี ัก เขา

เด็กนั้น เมื่อเจริญชันไม้ได้ เพราะในเวลาที
 เป็นเด็กเช่น นี เหมมา ว่าไม่มีจิตรใจ ยอม
 แลไม่ยอมอย่างไรเลย จะถือเป็น หลักฐาน
 ไม่ได้

เด็กที่ไม่รู้เพียงสำใน เรื่องนี้ มีในลักษณะ
 จิวาท มาตรา ๑๑ คืออายุต่ำกว่า ๗ ขวบลงมา
 แดพระราชบัญญัติ ๑๗ เพิ่มอายุว่าต่ำกว่า ๑๒
 ขวบเป็นผู้ไม่รู้เพียงสำเหมือนกัน แต่พระราช
 บัญญัติ ๑๗ ได้ยกเลิกแล้วก็จริง เมื่อปี ๑๑๘
 ได้มี พระราชกำหนด ลักษณะ ชันชัน ล่วง ประเวณี
 มาตรา ๓ มีว่า

“ชายใด ทำชำเราหญิงในเหตุ & ประการ
 ดังที่จะกล่าวไปข้างล่างนี้ ท่านว่าชายผู้นั้น
 ชันชัน ทำชำเราหญิง คือ

ข้อ ๑ ชันใจหญิง

ข้อ ๒ หญิงยินยอม

ข้อ ๓ หญิงยินยอมด้วยชายชู้เขี้ยว จะทำ
 ร้ายแก่ร่างกายแลชู้วิตรหญิง หญิงมีความ
 กตัญญูใจได้ยินยอม

ข้อ ๔ หญิงยินยอมก็ดี ถ้าไม่ได้ยินยอม
 ก็ดี แต่หญิงนั้นยังมีอายุต่ำกว่า ๑๒ ปีลงมา”

ข้อ ๕ ไม่กล่าวว่เด็กอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี

เปน คนไม่รู้ ^๕เดียง ^๕ด่า เหมือนอย่างพระราช
 มัณเฑียร ^๕๑๗ ๆ ได้ยกเด็ก ^๕เลี้ยง ^๕แล้ว จะมี คน
 ส่ง ^๕ไต่ ^๕บั้ง ^๕ว่าจะ ^๕เป้น ^๕คน ^๕รู้ ^๕เดียง ^๕ด่า ^๕ๆ ^๕ไม่ ตาม
 ที่ ^๕เข้า ^๕ใจ ^๕กัน ภรรยา ^๕ทั้ง ^๕หมด ^๕พ้อง ^๕สาม ^๕นี้ ^๕ไม่ ^๕ได้
 ว่า ^๕ซ่ม ^๕ซิ่น ^๕ดั่ง ^๕วง ^๕ประ ^๕เวณ ^๕นี้ คือ ^๕กฎ ^๕หมา ^๕ย ^๕เรื่อง
 ซ่ม ^๕ซิ่น ใช้ ^๕ได้ ^๕แต่ ^๕เมื่อ ^๕หญิง ^๕ไม่ ^๕ได้ ^๕เป้น ^๕เมีย ^๕ชาย
 จึง ^๕เป้น ^๕ข้อ ^๕ถาม ^๕ว่า ^๕ข้อ ^๕๔ แห่ง ^๕พระ ^๕ราช ^๕กำ ^๕หนด
 ดั ^๕กษ ^๕ณ ^๕ซ่ม ^๕ซิ่น ^๕ดั่ง ^๕วง ^๕ประ ^๕เวณ ^๕นี้ ที่ ^๕ก ^๕ด่า ^๕ว ^๕ถึง ^๕เด็ก
 อายุ ^๕๑๒ จะ ^๕ใช้ ^๕ไต่ ^๕ทั้ง ^๕เด็ก ^๕ที่ ^๕เป้น ^๕ภ ^๕ร ^๕ร ^๕ยา ^๕แต่ ^๕ไม่
 เป้น ^๕ภ ^๕ร ^๕ร ^๕ยา ^๕ๆ ^๕ไม่ เป้น ^๕สิ่ง ^๕ที่ ^๕คำ ^๕ด ^๕ย ^๕ง ^๕จะ ^๕ต้อง
 วิ ^๕น ^๕จ ^๕ณ ^๕ย ^๕ แม ^๕ว ^๕ว่า ^๕พ่อ ^๕แม่ ^๕ได้ ^๕ยก ^๕เด็ก ^๕ให้ ^๕ชาย ^๕ๆ
 ร่วม ^๕ประ ^๕เวณ ^๕นี้ ^๕ด้วย ^๕เด็ก ^๕หญิง ^๕นั้น โดย ^๕ยิน ^๕ย ^๕อม ^๕ก็ ^๕ดี
 ไม่ ^๕ยิน ^๕ย ^๕อม ^๕ก็ ^๕ดี ^๕มี ^๕โทษ ^๕แล้ว เป้น ^๕วิ ^๕น ^๕จ ^๕ณ ^๕ย ^๕ว่า ^๕เด็ก
 อายุ ^๕คำ ^๕กว่า ^๕๑๒ เป้น ^๕เด็ก ^๕ไม่ ^๕รู้ ^๕เดียง ^๕ด่า มี ^๕ฉ ^๕น ^๕น
 ต้อง ^๕วิ่ง ^๕ไป ^๕หา ^๕หลัก ^๕๗ ข ^๕ว ^๕บ ^๕ที่ ^๕ว่า ^๕ชาย ^๕เป้น ^๕ผ ^๕ว ^๕ก็ ^๕ดี
 กฎ ^๕หมา ^๕ย ^๕ไม่ ^๕ยอม ^๕ให้ ^๕ร่วม ^๕ประ ^๕เวณ ^๕นี้ ^๕ด้วย ^๕เป้น ^๕อัน ^๕ชาติ
 เด็ก ^๕ไม่ ^๕รู้ ^๕เดียง ^๕ด่า ^๕บ ^๕ิ ^๕ท ^๕า ^๕มา ^๕ร ^๕ดา ^๕จะ ^๕ตก ^๕แ ^๕ด ^๕ง ^๕ให้ ^๕มี
 สาม ^๕นี้ แล้ว ^๕แยก ^๕กัน ^๕ไป เช่น ^๕อย่าง ^๕เม ^๕ือง ^๕แขก
 ทำ ^๕กัน ใน ^๕เม ^๕ือง ^๕ไทย ^๕คง ^๕ไม่ ^๕สำ ^๕เร ^๕็จ ^๕ตาม ^๕บ ^๕ระ ^๕ส่ง ^๕ก็ ^๕ได้
 ถึง ^๕เว ^๕ธา ^๕จะ ^๕อยู่ ^๕กัน ^๕ด้วย ^๕กัน ^๕จริง ^๕แล้ว ฝ่าย ^๕เด็ก
 ไม่ ^๕ยอม ^๕ได้ ^๕ไม่ ^๕เห็น ^๕มี ^๕ข้อ ^๕ขัด ^๕ข้อง ชาย ^๕เป้น ^๕เด็ก

แต่งให้มีภรรยา เมื่อชายเจริญวัยขึ้น ก็เหมือน
 กัน การที่จะเป็นผิวเมียกันเป็นการ ระวัง
 ชายกับหญิง ไม่ใช่ระวังบิดามารดา
 ทั้ง ๒ ฝ่าย จะเกี่ยวข้อ ก็แต่ในการ ช่วย
 ตก แต่งเป็น พิธีเท่านั้น แลถึง จะ ตก แต่ง เด็ก
 ทั้ง ๒ ใจแก่กัน โดย ประสงค์จะให้รับมรดก
 กันได้ เมื่อฝ่ายใด จะตาย ก่อน พันอายุเต็มตัว ก็ดี
 ก็หา ประโยชน์มิได้ ด้วย กฎหมาย ส่วน มรดก
 ภรรยา จำเป็นต้อง อยู่กินกับสามีเสีย ก่อน จึง
 จะได้รับมรดก กัน

บิดามารดาไม่มีอำนาจ ขึ้นใจบุตรให้มี
 ผัว อย่างไร ซึ่งพอ จะวินิจฉัย ตาม ลักษณะ ผิวเมีย
 มาตรา ๓๐๓ แลประกาศรัชกาลที่ ๕ วันจันทร์
 เดือน ๕ ขึ้นค่ำ ๘ คุดคัมภ์ศก ๑๑๒๗

กฎหมายโรมันห้ามไม่ให้ชาย มีภรรยา
 ก่อนครบอายุ ๑๔ ห้ามหญิงไม่ให้มีสามี
 ก่อนอายุ ๑๒

อนึ่ง การที่ ว่าอายุเท่าไรนั้น จะมีข้อเถียง
 อยู่อย่างหนึ่ง คือที่เรียกว่าอายุ ๑๒ นั้น
 จะเป็นอย่างไรเรียกกันในศาล คือ แปลว่า
 ย่างเข้าในบท ๑๒ ถ้าเมื่ออายุครบ ๑๒ แล้ว
 ย่างเข้า ๑๓ ปี ไม่ได้เคยได้ยื่นศาลใดวินิจฉัย

ความคล้ายกับข้อนี้เลย ที่จะวินิจฉัยอย่าง
 ตวาดเข้าใจกัน เป็นวินิจฉัยคำตรงตามคน
 ธรรมดา ฐีสัก จะวินิจฉัยว่า ย่างเข้า ๑๓ ปี
 เป็นวินิจฉัยอย่างถูกแบบ มีน้ำหนัก อยู่บ้าง
 ค่าตจะเลือกอย่างไร ทำนายไม่ได้

ชายหญิงทุกคน มีใช่เป็นสามีภรรยา
 กันได้หมด บางคน กฎหมายห้ามไม่ให้อายุ
 เท่าไร ในลักษณะผิดเมียมาตรา ๓๖ มีว่า
 พ่อแม่ตูกพี่น้อง ยาย หदान ดุงน้ำ หदानทำ
 ฐีสักใช้ ให้ทำแพตอยผู้หนี้ เตียบในทะเล
 ให้เจ้าพ่อแม่พี่น้อง ปลัดเมืองท่านทั้ง ๕ ประตูก
 ไก่ ๘ ตัว ให้นิมนต์ พระสังฆมหาพนญาจารย์
 ลวคมนตรีกระทำพิธี การระงับอุปาทวจัญไร น้ำ
 พาน้ำฝน จึงจะ ตก เป็นประโยชน์ แก่คนทั้งหตาย
 ฝ่ายพ่อแม่พี่น้องรู้ว่า ถูกหदानทำ มีชอบ มี
 ได้ว่ากล่าวว่า เตมีต ท่านให้ตงโทษโดย
 โทษานุโทษ

จะคงเป็นกฎหมาย อยู่เพียงไร ทราบไม่ได้
 พระตแตต ในพระพุทศดำสนามีภรรยาไม่ได้
 เรียกว่าปราชิก 31/0 มีโทษอาญาตามลักษณะ
 ผิดเมียมาตรา ๔๓ ตถึงจะแต่งงาน ตไม่
 ด่วงประเวณี ไม่ให้เข้าในบททำโทษ

ปาราชิก กัด คงจะไม่มีผู้ใดเถียงว่าที่ได้ทำ
 กระนั้นกระทำเสียเปล่าเป็นเหตุไม่ได้ แม้ว่า
 ชายมีภรรยาก่อนบวช ๆ เมื่อไรภรรยา
 ชาติจากสามีทันที ตามลักษณะผัวเมีย
 มาตรา ๓๘ เว้นไว้แต่จะเป็นข้าราชการ คัก
 เมื่อไรภรรยาขอมเต็มใจ อยู่กินด้วยกันใหม่จึงจะ
 เรียกว่าภรรยา ยังเดิมตามมาตรา ๓๗

“มาตรา ๕๓ ถ้าพระครูภิกษุ สามเณร อยู่
 ในคิณ ทำทราจารผิดกิจวินัย ทำร้ายด้วย
 หึงหาผิดมิได้ถึงห้าเราเป็นตั้งใช้ ชื่อว่า
 ปาราชิก ให้สึกออกดงโทษ ๑ ๓ ๑”

“มาตรา ๓๘ หึงชายราชูร อยู่กินเป็น
 ผัวเมียกัน สามีศรัทธาสละภรรยา แด
 ทวิพิสัยตั้งของบวชเป็นภิกษุสามเณรแล้ว แด
 สึกออกมา จะคืน อยู่กิน ด้วย หึง อีกเด้าใช้
 ถ้าหึงนั้น มิสมัคเป็นภรรยา ชายนั้นต่อไป
 ก็ตามใจ หึง เหตุว่า บวชแล้ว ชาติจากผัว
 เมียกัน ๑ ๓ ๑”

“มาตรา ๓๗ ๑ ๓ ๑ ถ้าหึงยังครองตัว
 อยู่ถ้าผัว ๆ คัก ออกมา อยู่กิน กับ หึง อีก
 เด้าใช้ บุตรภรรยา แด ทวิพิสัยตั้ง ของ ทง

ปวง นัน ก็ดีทชี่ แก่ชาย เหตุว่า เวื่อน ท่านเคย
 อยู่อยู่ ท่านเคย นอน หมอนท่านเคย เรียงเส้บียง
 ท่านเคยกิน ๆ ๓ ๆ”

ล่อน ข้า ราชการ มี กฎหมาย ค่าง หากให้ ดูพระ
 ราชกำหนดใหม่ ๓๔

แม่หม้าย งานท่าน มีสามีไม่ได้ ตาม
 ดัชนี อาญาหลวง มาตรา ๘๕ เว้นไว้แต่ได้
 รับ พระบรมราชานุญาต

“ผู้ใดเอา แม่หม้าย งานท่าน ขึ้นเวื่อน มีได้
 พิททศ พระเจ้า อยู่หัว ท่านรู้ ด้วย ประการใด
 ให้ลงโทษ”

อีกบทหนึ่งใน อาญาหลวงมาตรา ๓๘ มีว่า
 “ข้าหลวง คนหลวง ท่าน นอบไว้ อยู่ นอก
 จัง มีผู้บังอาจ ถักไปทำ เป็น ชู้ ถ้า หญิง
 นียินยอมด้วย ให้ทวน ด้วย ถวดหนึ่ง ทั้ง ชาย
 ทั้ง หญิง โดย สกกรรจ์ แล้วให้ โหมมัน คนร้าย
 โดย ขนาด”

จะเอาเมีย คนอื่น ในเวลาที่ กฎหมาย ยัง
 เรียกว่าเป็นเมียเขา มาเป็นเมีย คนไม่ได้
 ผัวเมีย มาตรา ๒๕ มีว่า

“ผู้ใดทำ ชู้ ด้วยเมีย ท่าน แด่ ชาย ผู้นั้น

จะเอาเมียท่าน มาเป็นเมีย คน
ท่าน ว่าอย่า
ฟังให้”

แต่แม้ว่าชายผู้ใด ได้เมีย ผู้อื่นที่ยังไม่
มีบุตรมาเคียงเช่นภรรยา คน มีบุตรด้วยกัน
ตามคน ขึ้นไปเมื่อไร เป็นผัวเมียกันดี ตาม
ลักษณะผัวเมีย มาตรา ๕๐

“๑ ๓ ๑ ถ้าหญิง นั้นอยู่ด้วยผัว เก่า ยัง หา
บุตรมิได้ แลหันผัวไปมีผัวอื่นเกิดบุตร แต่
คนหนึ่งสองคน ให้ใหม่ ชายหญิง โดย ประ
ถมผิดเมีย ถ้าหญิง มีบุตร ด้วยผัวใหม่ ตั้ง
แต่ ๓ คนขึ้นไป จะปรับโทษ เอาชาย หญิง นั้น
มิได้ คัวหญิงนั้น ให้เป็นสิทธิ์แก่ผัวใหม่”

เงินไว้แต่ได้ รับอนุญาต นายเงิน ฤา นาย
เงินรู้ไม่ว่ากล่าว ชายไม่มีอำนาจเอาทาส
ของผู้อื่นเป็นภรรยา ตาม ลักษณะทาส มาตรา ๓๐
ลักษณะผัวเมีย มาตรา ๔๔—๔๕ แล ๔๗

“ทาส มาตรา ๓๐ ชายไทยพึงใจ ทาสสาว
ท่าน แลชายมิได้ช่วยไถ่เอาทาสท่านไว้
ณเรือนเคียง เป็นเมีย มิตั้ง ทาสท่านให้แก่
นายเงินเกิด ลูกก็ดีมิเกิดลูกก็ดี แลเอา ทาส
ท่านไว้ให้บวชการ ท่านว่าชายนั้นทำบังอาจ

มิได้เกรงกลัว พระราชบัญญัติความเมือง ท่าน ๆ
ให้ใหม่ชาย นั้นเป็น ข้อเดิมด แดให้เสีย ค่า
บวชการ แก่ท่านด้วย ถ้าเกิดถูก ด้วยชายนั้น
อย่าให้เสีย ค่าบวช การ แก่ มันเลย ถูกนั้นให้
แก่นายแม่มัน เพราะเกิดในเรือนเมียท่าน ”

“ ผัวเมีย มาตรา ๕๕ ชายไทยพึงใจด้วย
ข้าสาวท่าน มิได้ ช่วยไถ่ คบเอา ค่าสาวท่าน
ไว้ณเรือนเลี้ยงเป็นเมีย มิส่ง ข้าท่านให้แก่
เจ้าเงินใช้ เกิดบุตร ก็ดืมได้ เกิด บุตรก็ดี
แดเอา ข้าท่านไว้ ให้ บวช การ ท่านใช้ ท่านว่า
ชายผู้นั้น บังอาจมิ ได้กลัวเกรง พระราชบัญญัติกระ
บิต ความเมืองท่าน ๆ ให้ใหม่ตาหนึ่ง แด
ให้เอาเงินค่าตัวหญิงทำ ๓ ส่วน ให้ชายซึ่ง
เอาหญิงข้าท่านไว้ ใช้ส่วน ๑ ไว้แก่หญิง
ตัวเมีย ๒ ส่วน ถ้าถูกเกิด ด้วยชายนั้น
ให้ ได้แก่นายมัน เพราะเกิดในเรือนเมียท่าน ”

ที่ ทำโทษในบททั้ง ๒ นี้ เพราะเอา ทาษ
ไปจาก นายเงินให้เสีย การ

“ ผัวเมีย มาตรา ๕๕ ชายไทยพึงใจข้าสาว
ท่านมิได้กลัว ขอ ทำ ชู้ ด้วย กัน แด ชายไทย
มิได้เอา ชนหมากไป ให้ นายเงิน แดให้ พ่อแม่หญิง

โดยนายเงินไม่ทราบความ

ก็เป็นผัวเมีย

กันได้เมื่อมีลูก

ทาส แด ทาส เป็น ผัว เมีย กัน ได้ ตามกฎหมาย
 ฎาไม่นั้น กฎหมายไม่เห็นเป็นสำคัญ
 เพราะตั้งคู่ แต่ประ โยชน์ นายเงินอย่างเดียว ถูก
 เกิด มา ก็เป็นลูก ทาสในเรือนเบี้ยเป็นของ นายเงิน
 มรดกของทาสแต่เดิมก็เป็นของนายเงิน ส่วน
 ชายชู้กฎหมายก็ไม่ได้กล่าวถึง เว้นแต่ นายเงิน
 จะได้ เป็น ชู้เอง

ลักษณะผัวเมียมาตรา ๕๗

“ช้ำดมจร

ด้วยกัน

พ่อ แม่ แดเจ้าช้ำมิให้ แด มั่นพา กัน

หนีไปไกล

หญิง นั้นมิเป็นเมียชายเป็นแต่

ชู้กัน

แม่นชายผู้ใด มา ทำชู้ ด้วยหญิงนั้นแต่

จะใหม่ชายชู้ภายหลังนั้นมิได้

เพราะว่า ย่อม

เป็นชู้ทั้งสอง ๆ ใด ๆ”

ทาส ค้อ ทาสเป็น ผัว เมีย กัน

มิได้รับ

อนุญาต นายเงิน ของทาสหญิง

31/01/2565

กฎหมายเรียกว่า

เป็นแต่ชู้กันเท่านั้น

เมี่ยมีกี่ชนิด

ชายมีเมียได้หลายคน กฎหมายมีข้อ
บังคับเรียกชื่อต่าง ๆ กัน แดเวียงดำดับ
คล้ายกับยศ แต่กฎหมายที่มีอยู่นั้นกระจัด
กระจายไม่เป็นรูปเป็นแบบดังได้ ตั้งแต่ไร
มา ดูไม่มีใครเข้าใจมากนัก ว่าผิด ๆ
ถูก ๆ ไปทับซ้อนกันจนเป็นการยุ่งยากไม่
มีทางออก บัดนี้จะได้ลองสรุปรวมความ
ดังกล่าวครั้งหนึ่ง แปลตามกฎหมายที่เขียน
เป็นอักษรใน ๒ เล่มแต่ประกาศอื่น ๆ ไม่
ดำเนินการตามที่เข้าใจกันโดยไม่มีหลัก

ชายกับหญิงไม่ได้เป็นสามีภรรยา ด้วย
เหตุว่าร่วมประเวณีกัน ประกาศรัชกาล
ที่ ๔ ปีฉลู ๑๒๒๗ ว่าชัด

“ซึ่งกอดทรวงชายถูกต้องแล้วเป็นเมียนั้นใช้ไม่ได้”

เป็นลูก เพราะมีฉนั้นหญิงนครได้เกณฑ์ไม่
มี วิธีที่จะเป็นผัวเมียในกฎหมายมีต่างหาก
แต่ตามวิธีที่ได้เคยกันดังนี้ จึงเป็นเมียใหญ่
เมียน้อย หาใช่ตามใจผัวเลือกเลี้ยงไม่ ใน
ลักษณะผัวเมียข้างกันมีว่า

“อันว่าลักษณะเมี่ยมี ๓ ประการ ประ
การหนึ่งอันบิดามารดา กุมมือให้เป็นภรรยา

ชาย ได้ ชื่อว่าเมี้ยนกลางเมือง ประการหนึ่ง
 ชาย ขอหญิงมาเคียง เป็นอนุภรรยา หัดนเมี้ยน
 หดวงดงมา ได้ ชื่อว่าเมี้ยนกลางนอก ประ
 การหนึ่งหญิงมีทุกข์ยาก ชาย ช่วยไถ่ได้มา
 เห็นหมดหน้าตังเป็นเมี้ยน ได้ ชื่อว่าเมี้ยน
 กลางทาศี”

ในลักษณะนี้เมี้ยนมี ๓ อย่าง คือเมี้ยนกลาง
 เมือง เมี้ยนกลางนอกฤาอนุภรรยา แดกลาง
 ทาศีฤาทาศีภรรยา แต่คำที่เรียกว่ากลางเมือง
 กลางนอกกลางทาศี เป็นศัพท์ที่ไม่ค่อยใช้ กัน
 ใช้คำว่าเมี้ยนหวดงเมี้ยนน้อย ทาศีภรรยา เสีย
 โดยมาก คำที่ว่ากุมมือให้ นั้น แปลว่า บิดา
 มารดาได้ยินยอม ฤาผู้ที่เปนญาติมีอำนาจ
 ยอมให้เปนต้น ส่วนหญิงที่ไม่มีอำนาจเลย
 ชายจะตั้งขอแก่ใคร กฎหมายไม่ว่า แต่ที่
 เดากันนั้นคือคนที่ไม่มีญาติ ฤาแม่หม้าย
 ที่ไม่ได้อยู่ในอิสระของผู้ใด เปนเมี้ยนกลาง
 เมืองได้ โดยพิธีแต่งงาน ที่จริงตามกฎหมาย
 แต่ไม่ปรากฏว่าพิธีแต่ง เปน การสำคัญเช่น
 กับคนสามัญเข้าใจ 31/01/2575 ที่จะเป็น ข้อคดีสัน ว่า
 เมี้ยนชนิดไร ใคร แต่งงาน กับทาศี ของ ตนเอง
 ไม่ได้ชอบสารกรม ภรรยาที่ยังต้อง เปน ทาศี

ภรรยาอยู่ดี ไม่มีบทที่จะให้วินิจฉัย อย่าง
อื่น คำอนุญาต ของบิดามารดาหญิง ดูเป็น
สำคัญกว่าเช่นในลักษณะ ผัวเมียมาตรา ๓๐๒

“ ชาย สู้ ขอ ลูกสาวหลานสาว ท่าน ถึง
หลบฝาก ยังกว่าจะทำงาน แด พ่อแม่ หญิงให้
ชายฝากบำเรอ แด ทำกินอยู่ ด้วย กัน เป็น
๒ ปี ๓ ปี แด พ่อแม่ หญิงให้ ชายอยู่ ด้วย
กัน ใช้ ท่านว่าเมีย เป็น สิทธิแก่เจ้า ผัว
เหมือนเมีย ทำงาน ๑ ๓ ๑ ”

ตาม บทนี้ถึงไม่ได้มีพิชิต่าง กัน ก็ดี เมื่อ
ได้ อนุญาตบิดามารดา หญิง แด ได้ มี ความ
ประสงค์จะให้ เป็น ภรรยาใหญ่ แล้ว เมื่อได้
อยู่กิน ด้วยกันถึง ๒ ปี ก็ เป็นภรรยา ได้
เหมือน แต่งงาน คือเป็นเมีย กดางเมืองใน
เรื่อง สู้ แด เป็นเมีย สู้ ขอ มีชั้น หนักใน มรรฎก
ส่วน เมีย กดาง นอก ตามบท ก็ไม่ผิด อย่าง
ไร กับ เมีย กดางเมือง เว้น แต่เป็นที่ เข้าใจ
กัน ในเวลา ที่ไป สู้ ขอ ว่า จะมา เดียง รong ภรรยา
อื่น แม้ ว่า ชายไป หลอก ว่า ไม่ได้ มี ภรรยา
ขอ บุตร สาว มา ดังนั้น 31/01 เข้า อยู่ ในบท เมีย กดาง
เมือง อีก คนหนึ่ง คน เข้าใจ ว่า ชาย นี้ เมีย หลวง
ได้คน เดียง บาง ที่ จะจริง แด ยัง ไม่พบ กฎหมาย

ที่บังคับ แต่ถึงเกิดจะมีเมียกลางเมืองก็คน
 ก็ได้ ตกตงคงเป็นว่าเมียกลางเมือง ไม่
 ไร้ค่าเดียวกับเมียหลวง

ในลักษณะมรฎกมาตรา ๕ แบ่งภรรยาอีก
 อย่างหนึ่ง

“ผู้มีบิดาคักถึงแก่มรณภาพ มี
 ภรรยาอันตั้งขอมมีชันหมาก บิดามารดา ยก
 ให้อยู่ด้วยกันก็ดี แต่มีภรรยาอันทรงพระ
 กรุณาพระราชทานให้ ด้วยมีบำเหน็จแก่
 ราชการก็ดี แต่มีภรรยาอันทูลขอพระราช
 ทานให้ก็ดี แต่มีมา ๆ ภรรยา ฯลฯ”

ตามบทนี้ถึงเกิดตำแหน่งยศภรรยา เป็น
 ลำดับได้ ตามที่ได้มรฎกมากแต่ น้อย คือ

ชั้นที่ ๑ ภรรยาอันทรงพระกรุณา พระ
 ราชทาน

ชั้นที่ ๒ ภรรยาอันตั้งขอมมีชันหมาก ฤา
 เช่นตามมาตรา ๑๐๒ ที่ตั้งต้นนิฐานว่ามี

ชันหมาก แต่เมียกลางเมือง

ชั้นที่ ๓ ภรรยาที่ได้ทูลขอพระราชทาน
 แต่อนภรรยาอื่น ๆ เสมอกัน

ชั้นที่ ๔ ทาสภรรยา

เห็นได้ ออกจากภรรยาหลวง ไม่ไร้ค่าด้วย

กับเอก ภรรยา เอกภรรยา คือ ภรรยาที่ มียศ
สูงที่สุด ในวงษ์ภรรยาของชายผู้หนึ่งผู้ใด
แล้วแต่ ชายนั้น จะมีภรรยา กี่ชนิด

เหตุ ที่ จะ ต้อง ถาม ว่า ภรรยา คน นั้น คน นี้ เป็น
ภรรยา ชนิดใด ก็มีอยู่ ๒ ราย ชาย
ชื่ออย่างหนึ่ง แบ่ง มรดก อย่างหนึ่ง แต่ทั้ง ๒
เรื่องนี้ ไม่ ต้อง รู้ ว่า ใคร เป็นเมีย หดวง เดย ใน
เรื่อง ชาย ผู้ ปรับ ตาม กตาง เมือง กตาง นอก
กตาง ทาษี ใน มรดก แบ่ง ให้ ตาม ต่ ขอ มี รัน มาก
ไม่ กตาง ถึง เมีย ที่ เรียกว่า เมีย หดวง ที่ เดียว จึง
ไม่ จำ เป็น ที่ จะ เอะ อะ อย่างไร

ที่ ได้ อธิบาย มา แล้ว ได้ เดิน ค่าย บท กฏหมาย
ที่เป็นตัวอักษร ได้ ข้อ ความ แปลก จาก ที่ คน
ทั้ง หดาย เข้าใจ กัน จะ อธิบาย อีก อย่างหนึ่ง
ก็ได้ เช่น คน ทั้ง หดาย จะ ดื้อ มได้ แต่ จะ
เงิน กับ บท กฏหมาย ที่ มี อยู่ แต่ อีก ประการ
หนึ่ง จะ อธิบาย ดัง นี้ ก็ เพียง แต่ ว่า เป็น หัว ข้อ
เท่านั้น จะ ว่า ให้ เดือด ไม่ได้ อยู่ เอง เพราะ
คน ดำเนิน เข้าใจ กัน ไม่ เป็น ยุติ มี ข้อ ความ
ผิดเพี้ยน แก่ กัน เป็น นิจ

31/01/2565

ตามเดา ๆ ที่ เข้าใจ กัน ไม่ เทียบ ยึด กฏหมาย
เป็น หดัก แล้ว ถ้า คับ ยศ เมีย ดัง นี้

ที่ ๓ เม็ยพระราชทาน ไม่ว่าทุดขอพระ
 ราชทาน ฤาพระราชทานโดยที่ไม่ได้ทุดขอ

ที่ ๒ เม็ยหตวง (แต่แม้วามีเม็ยพระราช
 ทานแล้ว ซายหนีมีเม็ยหตวงไม่ได้ เม็ย
 พระราชทานเป็นเม็ยหตวง แดเม็ยหตวงกับ
 เอกภรรยาใช้เป็นค่าเดียวกัน)

ที่ ๓ เม็ยน้อย

ที่ ๕ ทาษภรรยา

เม็ยหตวง เม็ยกตางเมืองเอกภรรยา แด
 บางที่แม่เจ้าเรือน ใช้รวมเป็นค่าเดียวกัน

จำเป็นต้องมีวิธีค่างงานเป็นสำคัญ แดแม้ว
 ว่าผู้ค่างงานมากกว่า ๒ คนขึ้นไป ผู้
 เดียงคนไหนเป็นใหญ่ คนนั้นเป็นเม็ยหตวง
 เม็ยหตวงมีได้แต่คนเดียว คตาได้ตัวแล้ว

ภรรยาอื่นเหมาเป็นภรรยา น้อยทั้งด้ จะได้
 มาด้วยวิธีใดก็ค

ที่ว่าผู้มีอำนาจ จะเด็อกภรรยาชนิดไร
 เป็นภรรยาหตวงได้ ฤาใครจะเป็นภรรยา
 หตวงต้องตามใจผู้นั้น มีอยู่บทเดียวใน
 กฎหมายที่ภอจะอ้าง

“ผู้ใครบคักได้หญิงเซตยมา เดียง

31/01/2565

เป็น ภรรยา หดวง อนุภรรยา ทาษ ภรรยา กัด
 ชายโตมาทำ ^{๕๕}ชู้ด้วย ^{๕๖}หนี่มโทษ ให้ ^{๕๗}ใหม่โดย
 พระราชกฤษฎีกา”

เข้ากันไม่ได้ บทนี้พูดแต่ถึงพวกเซตย คัก
 ที่ ^{๕๘}ไม่ได้ ใน ^{๕๙}ดมัยนี้ บทนี้ ^{๖๐}จึงเป็น ^{๖๑}เด็กใช้

ทั้ง ^{๖๒}นแต่ที่ ^{๖๓}เข้าใจ ^{๖๔}กัน ^{๖๕}โดยมาก ถูก ^{๖๖}ผิด ^{๖๗}แล้ว
 แต่ ^{๖๘}จะเห็น

ได้ ^{๖๙}กล่าว ^{๗๐}มา ^{๗๑}เป็น ^{๗๒}วิธี ^{๗๓}ที่ ^{๗๔}จะ ^{๗๕}พิจารณา ^{๗๖}ว่า เมื่อ
 ชาย ^{๗๗}ได้ ^{๗๘}หญิง ^{๗๙}มา ^{๘๐}เป็น ^{๘๑}เมีย ^{๘๒}แล้ว จะ ^{๘๓}วินิจฉัย ^{๘๔}ว่า
 เป็น ^{๘๕}ภรรยา ^{๘๖}ชนิด ^{๘๗}ใด ต่อ ^{๘๘}ไป ^{๘๙}จะ ^{๙๐}ได้ ^{๙๑}กล่าว ^{๙๒}ถึง ^{๙๓}วิธี
 ที่ ^{๙๔}ชาย ^{๙๕}ได้ ^{๙๖}หญิง ^{๙๗}มา ^{๙๘}เป็น ^{๙๙}เมีย ^{๑๐๐}มี ^{๑๐๑}ก็ ^{๑๐๒}อย่าง ชาย ^{๑๐๓}ได้
 มา โดย ^{๑๐๔}ที่ ^{๑๐๕}ได้รับ ^{๑๐๖}อนุญาต ^{๑๐๗}บิดา ^{๑๐๘}มารดา ^{๑๐๙}หญิง ^{๑๑๐}นั้น
 ไม่ ^{๑๑๑}ต้อง ^{๑๑๒}อธิบาย ^{๑๑๓}อีก เพราะ ^{๑๑๔}ปรากฏ ^{๑๑๕}อยู่ ^{๑๑๖}แล้ว
 บัด ^{๑๑๗}นี้ ^{๑๑๘}จะ ^{๑๑๙}พูด ^{๑๒๐}ถึง ^{๑๒๑}ชาย ^{๑๒๒}หญิง ที่ ^{๑๒๓}ได้ ^{๑๒๔}เสีย ^{๑๒๕}กัน ^{๑๒๖}เอง ^{๑๒๗}โดย
 ไม่ ^{๑๒๘}ได้รับ ^{๑๒๙}อนุญาต ^{๑๓๐}บิดา ^{๑๓๑}มารดา ใน ^{๑๓๒}กฎหมาย
 เดิม ^{๑๓๓}มี ^{๑๓๔}บท ^{๑๓๕}หลาย ^{๑๓๖}บท ที่ ^{๑๓๗}จะ ^{๑๓๘}ค้น ^{๑๓๙}ดู ^{๑๔๐}ได้ ^{๑๔๑}ใน
 ตัก ^{๑๔๒}ษณ ^{๑๔๓}ผัว ^{๑๔๔}เมีย ^{๑๔๕}แต่ ^{๑๔๖}ดัก ^{๑๔๗}ภา แต่ ^{๑๔๘}กฎหมาย ^{๑๔๙}เก่า ^{๑๕๐}ทั้ง
^{๑๕๑}นี้ มี ^{๑๕๒}กฎหมาย ^{๑๕๓}ซ้อน ^{๑๕๔}ทับ ^{๑๕๕}ใน ^{๑๕๖}ประ ^{๑๕๗}การ ^{๑๕๘}ศ ^{๑๕๙}ร ^{๑๖๐}ช ^{๑๖๑}กา ^{๑๖๒}ต
 ที่ ^{๑๖๓}๕ ^{๑๖๔}ฉบับ ^{๑๖๕}หนึ่ง ^{๑๖๖}ดง ^{๑๖๗}วัน ^{๑๖๘}๕ ^{๑๖๙}เดือน ^{๑๗๐}๗ ^{๑๗๑}ชน ^{๑๗๒}๗
 คำ บั ^{๑๗๓}มะ ^{๑๗๔}โรง ^{๑๗๕}ดำ ^{๑๗๖}ฤ ^{๑๗๗}ทธิ ^{๑๗๘}ค ^{๑๗๙}ก ^{๑๘๐}๑๒๓๐ ^{๑๘๑}แต่ ^{๑๘๒}อีก ^{๑๘๓}ฉบับ
 หนึ่ง ^{๑๘๔}ดง ^{๑๘๕}วัน ^{๑๘๖}๓ ^{๑๘๗}เดือน ^{๑๘๘}๓๐ ^{๑๘๙}ชน ^{๑๙๐}๑๒ ^{๑๙๑}คำ ^{๑๙๒}บั ^{๑๙๓}มะ ^{๑๙๔}เมีย
 โท ^{๑๙๕}ศ ^{๑๙๖}ก ใน ^{๑๙๗}ประ ^{๑๙๘}การ ^{๑๙๙}ศ ^{๒๐๐}บั ^{๒๐๑}มะ ^{๒๐๒}โรง ^{๒๐๓}แบ่ง ^{๒๐๔}ช ^{๒๐๕}อ ^{๒๐๖}บ ^{๒๐๗}ง ^{๒๐๘}ค ^{๒๐๙}ับ ^{๒๑๐}เป็น

๒ อย่างตาม กระจก อย่างหนึ่ง เมื่อ บิดามารดา
ชาย หญิง มี ศึกษาศักดิ์ ๕๐๐ ไร่ ถ้า เกิน ขึ้นไป
อีก อย่าง หนึ่ง เมื่อ ศึกษาศักดิ์ ต่ำกว่า นั้น

กฎหมายในส่วน ผู้ ที่มี บิดา ศักดิ์ ๕๐๐ ไร่
ขึ้นไป มี ว่า ถ้า ชาย หญิง สัก ภา กัน ไป แด
ฝ่าย ชาย มี บิดา ศักดิ์ เต็ม ๕๐๐ ไร่ สูง กว่า กระจก
หญิง ให้ บิดา ๒ ฝ่าย ปลูก ษา ให้ ตก
ลง กัน ไม่ ตก ลง กัน แล้วย ให้ ตัด สิ้น ตาม ใจ
หญิง สัก แต่ เมื่อ ศึกษาศักดิ์ ฝ่าย กระจก ของ
ชาย ต่ำ กว่า ฝ่าย หญิง ต้อง สู้ แต่ ใจ บิดา
ของ หญิง

ในส่วน ราษฎร ศักดิ์ น้อย กว่า ๕๐๐ ไร่
ให้ ตัด สิ้น เขา ตาม ใจ หญิง สัก อย่าง เดียว ใน
ประกาศ บั มะ โรง มี ข้อ ความ ต่อ ไป เป็น ข้อ
สำคัญ ดัง นี้

“ อี นึ่ง หญิง ตาม ชาย ไป โดย ความ สัก รัก
ใคร่ กัน เอง บิดามารดา ไม่ ได้ ยอม ยก ให้
ไม่ ได้ ตก แต้ มี ทู น สิ้น สอด อย่าง นี้ ก็ ข้อ ว่า
หญิง ไม่ ดี ชาย จะ ถือ ว่า เป็น เมีย ไม่ ได้ ก็
เมื่อ ไม่ สัก อยู่ กับ ชาย ๓๑/๐๑/๒๕๖๕ จะ หนี กลับ มา หา
บิดามารดา แด ญาติ พี่ น้อง ก็ ดี จะ ตาม ชาย
อื่น ไป ก็ ดี ชาย ที่ เรียก ว่า เป็น ผัว เมีย นั้น จะ

ตามฟ้องร้องเร่งรัดเอาตัว ฤาจะเอาเมีย
ปรับชายชู้ใหม่ไม่ได้ เพราะมันมันไหนโตให้
มันไปฉิ้น ฉิ้น ”

ไม่ให้เรียกว่าเป็นผัวเมียกัน คงเป็นแค่
ชู้เท่านั้น ฟ้องชายชู้ไม่ได้ รับมรฎกกัน
ไม่ได้ด้วย กว่าบิดามารดาหญิงจะได้ยินยอม
ต่อภายหลังแล้ว จึงจะเป็นภรรยาตามกฎหมาย

“ถ้าบิดามารดาหญิง กลับมาดีด้วย บุตร
หญิง อุปถัมภ์ คำชู้ให้ มีทุน รอน ทาษกรรมกร
ครองเข้าเรือน ฤาหญิง นั้น มี บุตร กับชาย
ที่ตัวตามมา บิดามารดา กลับรักใคร่ว่า เป็น
หลาน คง แต่ กาดเมื่อหญิง นั้น คักกับบิดา
มารดา แล บิดามารดา ของ หญิง นั้น ก็ ชาย
ว่าเป็นเซย เรียกใช้สรอย กิจการ ต่าง ๆ เป็น
ปรกติไป เมื่อชาย นั้น จะ ว่า หญิง นั้น เป็นเมีย
ถ้า หญิง มี ชู้ จะ ฟ้อง ร้อง ชาย ชู้ ตามลักษณะ ผัว
เมียก็ได้ เพราะโทษ ที่เป็น ร้าย กถาย เป็น ดี
ไปเสียแล้ว ”

ทั้งนี้ผิดกับกฎหมายเก่า ที่ให้ปรับชาย
ชู้ได้เสมอ แต่เมื่อได้ดักภรรยาหญิงมา ให้
เมียปรับเป็นพินัยทั้งสิ้น ตามลักษณะ ผัวเมีย

ชาย ขนหา ลูกสาวเขาไม่ได้สักภามา ก็
 น่าจะต้องเดินตามนี้เหมือนกัน

ในประกาศ บ๊ะเมียม มีกำหนดอายุหญิง
 ที่จะให้เด็กไปอยู่กับชายได้ ขอให้ระวัง
 อย่าไปปนกับอายุที่หญิงจะมีตัวได้ ฤฯ ชาย
 จะเอาเป็นเมียได้ ที่เป็นคนตะเริง

“ ถ้าหญิงยังไม่ครบ ๒๐ ปี บิดามารดา
 มีความอา โดยไม่ยอมให้อยู่กับชาย แต่
 หญิงสมัครอยู่กับชาย ไม่ยอมมาหาบิดา
 มารดา ๆ ไม่รังเกียจเสียใจว่า บุตรนั้นช้า
 ซอกแล้ว จะเอาหญิงคืนมาก็คงให้หญิง
 คืนมา จะเอาตามใจหญิงนั้นไม่ได้ ให้
 ปรับใหม่ชายเป็นเบียดเมียด ให้ บิดามารดา
 หญิง แด่ญาติผู้เลี้ยง หญิงไว้ ตาม พระราช
 กำหนดกฎหมาย ถ้าหญิงเป็นสาวใหญ่ อายุ
 ๒๐ ปีแล้ว ตามใจหญิงสมัครอยู่กับชาย ฐฎา
 จะอยู่กับบิดามารดา ”

หญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี เรียกว่า “ ยังเบา ความ ”
 ตกตงคงเฟนว่า ถ้าหญิงสักภากันไป
 ไม่ให้เรียกว่าเป็นผัวเมียกัน ²⁵⁶⁵ จะฟ้องชาย ฐฎา
 ก็ไม่ได้ จะรับมรดกก็ไม่ได้ มีตุกมาเป็น
 ตุก ไม่มีพ่อกระมัง เพราะชายไม่ได้เป็นผัว

หญิง แต่ไม่มีอำนาจว่ากล่าว คู้มครอง กัน
 ได้ตั้งภรรยา ๕ ทงหลาย ซึ่ง เป็นอิสระ ของ ผัว
 กว่า บิดามารดา หญิง จะ ได้ ตัด ด้วย อย่าง ไต อย่าง
 หนึ่ง แต่แม้ว่า บิดา มารดา หญิง นั้น ตาย หญิง
 เห็น จะ เป็น สิทธิ แก่ ชาย ได้ เมื่อ มี บุตร ตาม
 กฎหมายเดิม ผัวเมีย มาตรา ๘๔ มี ว่า

“สอง ดอบ ส่ม รัก ด้วย กัน มี ได้ คู่ ขอ มี
 หนัก มาก เป็น คำ นับ ๑ ๓ ๑ ถ้า แด ชาย หญิง ส่ม ค
 อยู่ ด้วย กัน เกิด ลูก ชาย หญิง ท่าน ว่า ลูก นั้น
 เป็น หนัก มาก หญิง ทำ ชู้ ใช้ ท่าน ให้ ใหม่ ชาย
 ชู้ นั้น ๑ ๓ ๑

ได้ ก่อ มา แด ว่า ตก ภา กัน มา จะ เป็น
 สามี ภรรยา กัน ตาม กฎหมาย นั้น ยาก

ชาย หญิง เป็น ผัว เมีย กัน โดย ได้ เลี่ย กัน เอง
 บิดา มารดา ไม่ ได้ มี ข้อ กู้ม เลี่ย ไม่ ได้ ส่อน
 รั้น เช่น ตก ภา มี ข้อ บัง คับ ใน ลักษณะ ผัว เมีย
 มาตรา ๘๕ แด ๘๖ การ ที่ เดียง คู่ กัน ฉ้น ภรรยา
 ฎา มี บุตร เป็น ข้อ ที่ จะ วิ นิ จ ฉัย ว่า ภรรยา ชนิด
 นี้ ผิด กับ คน จร อย่าง ไ้ ฎา อีก นัย หนึ่ง อยู่ กับ
 กับ ชาย โดย มี ความ ประสงค์ เป็น สามี ภรรยา
 กัน เดียง คู่ กัน ฉ้น นั้น เป็น ผัว เมีย ได้ ตาม
 กฎหมาย

“ มาตรา ๘๕ ผุงไฟร์ พ้าข้าคนทง หตายหา
 ชันหมากมิได้ รกโคร่ กันอยู่ด้วยกันเบตา ๆ
 พ่อแม่พี่น้องแห่งหญิงรุ มิได้ร้องฟ้องว่ากล่าว
 แดมนัปลูกเรือนบ้าง ต่างเรือนแฝงอยู่กิน
 ด้วยกัน โดยฉนั้นผู้เมีย หาบุตรมิได้ก็คิด
 หญิงสิทธิ์เป็นเมียชาย ถ้าแต่ผู้ใดมิได้ปลูก
 เรือนอยู่ มิได้ทำเตียงกัน โดยฉนั้นผู้เมีย
 ท่านว่ามีได้เป็นเมียสิทธิ์แก่ชายเถย ”

“ มาตรา ๘๖ ฝ่าย ทหารพลเรือนไฟร์พ้า
 ทั้งปวง เข้าสมรค์ด้วยกันหาชันหมากมิได้
 พ่อแม่หญิงรุ ว่ามิได้รู้ก็คิด แดมนัปลูกเรือน
 ด้วยกันก็คิด ยังมิทันปลูกก็คิด แดมนัเตียง
 ดูอยู่กินด้วยกัน โดยฉนั้นผู้เมีย แดเกิดลูก
 หญิงชายสายสืบดังนั้น ท่านว่าเกิดลูกเป็น
 ชันหมากแล้ว หญิงเป็นเมียสิทธิ์แก่ชาย
 แม้นหญิงทำชั่วชู้ชาย ท่านว่าให้ใหม่ชาย
 ชู้ให้แก่ชายผู้ฉนั้นโดยขนาด ”

ชายช่วยทุกข์หญิง ๆ เป็นภรรยาชาย
 ได้ โดยที่เตียงกันฉนั้น ตามลักษณะผู้เมีย

มาตรา ๑๓๕ แด ๑๔๓ 31/01/2565

“ มาตรา ๑๓๕ ๑๓๖ ชายช่วยทุกข์ยาก
 หญิงด้วยประการใด ๆ ก็ดี พ่อแม่หญิง

ยกหญิงผู้เป็นลูกหลาน ให้เป็นภรรยาชาย
 กี้ดี้ แด่ชายหญิงดั่งมะเด่กัน พ่อแม่หญิง
 รักษาลูกหลานให้เป็นภรรยาชาย กี้ดี้ ท่าน
 ว่าหญิงนั้น สักดิ์เป็นเมียชาย แด่ชายผู้ใด
 ทำชู้ด้วยหญิงนั้น ให้ใหม่ชายชู้ตามบันดา
 คักคัก ให้แก่เจ้าผัวโดยพระราชกฤษฎีกา”

“มาตรา ๓๔๓ หญิงใดมีทุกข์ยาก ชาย
 ว่าจะช่วยทุกข์ยากหญิง ๆ เชื้อพ้องคำได้ร่วม
 ประเวณีด้วยชาย ๆ ช่วยทุกข์ยากหญิงได้
 หญิงนั้น คงสักดิ์เป็นเมียชาย ถ้าชายพ่อดวง
 หญิง ๆ ร่วมประเวณีเสียตัวแก่ชาย ๆ
 มิได้ช่วยทุกข์ยากแก่หญิง ๆ มิได้สักดิ์แก่ชาย
 นั้น ให้ร้องฟ้องว่ากล่าวถึงสุภาวเคราะห์การ ๆ
 พิจารณาเป็นตัจ ว่าชายดวงหญิงจริงใช้
 ให้ใหม่ชายผู้พ่อดวงเท่าตัวหญิง แด่ชู้ยก
 ให้หญิงกึ่งหนึ่ง ๆ นั้นเป็นสินไหมพินัยกึ่ง
 เหตุชายดวงหญิง ให้ชายหญิงขาดจากผัว
 เมียกัน ถ้าชายได้เสียเงินช่วยทุกข์ยาก
 หญิงนั้นบ้างแต่พอเป็นที่ มิได้ช่วยหญิงให้
 พ้นจากทุกข์ยากโดยสุจริต หญิงยังหาบุตร
 มิได้ ไม่สักดิ์อยู่ด้วยชายใช้ ให้หญิงคืน
 เงินซึ่งชายเสียให้แก่ชายจงถ้วน ชาย

หญิง จึง ขาด จาก ผัว เมีย กัน ถ้า ชาย ได้ เสีย
 เงิน ช่วย ทุก ขั ยาก หญิง นั้น บ้าง แต่ หญิง ได้ เกิด บุตร
 ด้วย ชาย นน แล้ว หญิง นั้น คง ดี ทั ธ์ เป็น เมีย ชาย
 ถ้า ชาย มี ได้ ช่วย ทุก ขั ยาก หญิง ดวง ทำ ฐั ให้ หญิง
 เสีย คัว แล้ว เอา หญิง ไป ชาย ผูก ดอก เบี้ย กัด
 ชาย ให้ เขา ไซ้ ต่าง ดอก เบี้ย กัด แต่ หญิง คิด
 อก ใจ ว่า ชาย ช่วย ทุก ขั ยาก มี ได้ แต่ มี ส้ม ัก
 อยู่ ด้วย ชาย ไซ้ ท่าน ให้ เรียก เอา เงิน แก่ ชาย นน
 ส่ง ให้ นาย เงิน จน ครบ แล้ว ให้ ทวน หญิง ๑๐ ที่
 เหตุ หญิง ใจ เบา ยอม ชาย ก่อน แล้ว ให้ ชาย
 ชาย ต่อ ไป จึง ได้ ยาก แก่ ความ เมือง ท่าน ๆ
 ให้ หญิง ชาย ขาด จาก ผัว เมีย กัน โดย พระ ราช
 กฤษ ฎ์ กา ”

นาย เงิน ไม่มี อำนาจ ขึ้น ใจ ทาษ ของ คน ให้
 เป็น ภรรยา ได้ ตาม กฎ หมาย มี ฉนั้น ผิด ตาม
 พระ ราช บัญ ญัต ติ ช่ม ชั้น ด่วง ประ เวณ นี้ แต่ บาง ที่
 ตัก ษณ ผัว เมีย มา ตรา ๕๖ จะ ไซ้ ได้

“ เจ้า เงิน กัด พี่ น้อง ดูก หลาน แห่ง เจ้า
 เงิน กัด ช่ม ชั้น หญิง ทาษ ถึง ชำ เรา หญิง
 ร้อง แรก มี สัก ษ์ พยาน ไซ้ ท่าน ให้ แบ่ง ค่า คัว ๆ ล ๆ ”

แต่ที่เรียกว่า ทาษภรรยา นั้น ก็คนายเงิน
 ฤา พี่น้อง ลูกหลาน ฤา พ่อฤาแม่ ของ นายเงิน
 เป็นผัวเท่านั้น จะเป็น ภรรยา ของ ญาติ นายเงิน
 อื่น ๆ ไม่มีกฎหมายที่จะให้เรียกว่า เป็น ทาษ
 ภรรยาได้

อนึ่ง ตามที่วินิจฉัยมา ภรรยาชนิดนี้เป็น
 ทาษภรรยา แต่ในเวลา ที่ ผัว ฤา นายเงิน ยังมี
 ดำรงกรรมอยู่ แม้ว่า ผัว มีความรักใคร่
 เล้นหา นึก ยก ดำรงกรรม ธรรม นนแต่ย ตั้งแต่นั้น
 เกียรติยศ สูงขึ้น จาก เป็น ทาษภรรยา หนึ่งใด เท่า
 กับ นายเงิน มี ทาษ ชุบ ดำรงกรรม เลี่ย หลุด เป็น ไทย
 หนึ่งที่ เมื่อเป็น ภรรยา ก็เป็น อนุภรรยา ที่เดียว

ทาษภรรยา หลุด เป็น ไทย ได้ โดยที่ มี บุตร
 อีกอย่าง หนึ่ง แต่เมื่อ ยังไม่ได้ ยก ดำรงกรรม
 กฎหมาย ยัง คง เรียกว่า ทาษภรรยา อยู่ดี ผิด
 อยู่ แต่ว่า อย่า สำ ได้ เหมือน อนุภรรยา ชนิด อื่น

ลักษณะ ทาษ มาตรา ๒ “ นายเงิน กัด พี่น้อง
 ลูกหลาน พ่อแม่ เจ้าเงิน กัด เอา ทาษ ฝาก เดียง
 เป็นเมีย เกิด ลูก ด้วยเท่าใด ๆ กัด แต่ แม่ มัน
 เป็นไทย เพราะ ลูก 31/01/2565 แต่ ชาย หญิง มี ส้มค จะ เดียง
 กัน จะอย่า กัน ท่าน ว่า มี ให้ เอา เงิน ค่าตัว

แก่มันเดย แด่ลูกนั้นเป็นพงษ์ผู้ดีอยู่ที่
แก่มันเดย ”

ลักษณะภาษา มาตรา ๘ “หญิงภาษาภรรยา
คลอดลูกตาย ก็ดี ตายแต่ลูกแม่มนยัง ก็ดี
จะเอาเงินแก่มันเดย ให้คืนสารกรม
ให้มันใช้เงินเมียไทย อย่าว่าแก่มันชย์บถชน
เดย ถึงอินทร์พรหมก็ขัดความตายมิได้ ”

ภาษาภรรยาจะมีบุตร ก็ดี ไม่มีบุตร ก็ดี
แล้วตาย หลุดเป็นไทย ตามลักษณะมรรคา
มาตรา ๘

“หนึ่งถ้าผู้มรณภาพนั้นมีภาษาภรรยา เกิด
ลูกชายลูกหญิงด้วยกัน แด่ลูกนั้นตาย ก็ดี
ยังก็ดี อย่าให้เอาภาษาภรรยา นั้นเข้าส่วนแบ่ง
มันเดยให้แต่ตัวมันรอดเป็นไทย ”

ที่ได้ว่า มาแล้ว เป็นกฎหมายที่วินิจฉัยกัน มา
จนเดี๋ยวนี้ แต่ประกาศรัชกาลที่ ๕ ลงวันเสาร์
เดือน ๕ แรม ๓๓ ค่ำปีเถาะนพศก ๑๒๒๘ มีข้อ
ความเรื่องภาษาภรรยา อีกอย่างหนึ่ง แปลกกว่า
กฎหมายทั้งหลาย แด่แม้ว่าใช้แล้วภาษา
ภรรยาจะสูญหายหมด ไม่นับว่าเป็นภรรยาเดย

“ถ้าเมียเป็นภาษาไม่มีค่าตัว มันยังไม่ได้

นี้ถ้า รถม ธรรม ยกค่าตัวให้ ถึง เปนเมีย
 ก็มีให้เรียกว่าเมียให้ว่า เปน ทาษ ๆ เปนเมีย
 ก็ได้ไม่ได้ เปนเมียก็ได้ถ้า รถม ธรรมมี นายเงิน
 ซึ่ง เปน ผัว แต่ไม่ได้เป็น ผัว จะเอาชื่อไป ขาย
 ไม่ยิ่งกว่า ค่าตัวเดิม เพียงแต่ มอค่า ตัวเดิม
 ๆ หย่อน กว่า ค่าตัวเดิม ก็ได้ ต้อง มอบ ตำ
 รถม ธรรม แก่ให้ ไป แก่ นายเงิน ใหม่ เปน ตำคัญ
 ทาษ ที่ ยอม เปน เมีย นายเงิน ตำ รถม ธรรม
 ยังไม่ได้ถูกยกให้ จะ ผิด กับ ทาษ ที่ ไม่ได้ เปน
 เมีย นายเงิน แต่ เมื่อ ถ้า นายเงิน ผู้เป็น ผัว ตาย
 คราว จะได้ มรดก บ้าง เด็ก น้อย นั้น ทาษ ภรรยา
 โดย ว่า ทาษ ยืม มรดก ไม่มี ผู้ ที่ จะ รับ มรดก ๆ
 เจ้า หิน ของ ผู้ ตาย จะ ต้อง ถด ค่าตัว ให้ เปน ๓๐ ถด
 ๆ ๓๒ ถด ๑๕ ถด สัน มุค ว่า เปน มรดก
 ของ ผู้ ตาย ยก ให้ แก่ มัน ที่ เปน เมีย ”
 จะ แปล ว่า อะไร ไม่ ทราบ ใน เบื้อง ต้น
 ไม่ ให้ เรียกว่า เมีย ใน ก่อน ปลาย ของ ประการ
 นั้น เรียกว่า เมีย เอง แต่ อย่างไร ก็ ได้ ไม่ได้ เคย
 ได้ ยิน ว่า ศาต ไต ได้ ยก ขึ้น ใช้ แต่ ถัก คราว เดียว
 บัด นี้ จะ ได้ ถัก ถาว ถึง ทาษ ใน กระเชี่ยน ณ ที่
 บิดา มารดา บู่ ยา คายาย ได้ เอา ตัว ไป ขาย ไว้

แต่เมื่ออายุต่ำกว่า ๒๐ ปีลงมา ที่พระราช
บัญญัติกระเสียนอายุตกทาสตกไทย ปี ๑๒๓๖ ยอม
ให้ขายได้จนกว่าอายุครบย่างเข้า ๒๑ ปีหลุด
เป็นไทยได้ แต่ที่ขายเงินได้เพียงเป็นภรรยา
จะเรียกว่า ทาสภรรยาฤๅฉันใด แม้จะวินิจฉัย
ตามกฎหมายตรง ๆ ไม่คิดเอาความประ
สงค์อย่างอื่นเข้าว่าแล้ว ก็ต้องเรียกว่า เป็น
ทาสภรรยาแท้กว่า อายุหญิงทาสครบ ๒๐ ปี
หลุดจากคำตัวเป็นภรรยาอื่นต่อไป อีกอย่าง
หนึ่งที่จะวินิจฉัยนั้น ก็ไม่เรียกว่าเป็นทาส
ภรรยาเลย ที่สงสัยว่าผู้พิพากษา โดยมาก
จะเดินทางนี้

อำนาจอิศระ

อำนาจที่ผู้มีจะว่ากล่าว คัม ครองนั้น
กฎหมายเรียกว่าอำนาจเป็นอิศระแก่ภรรยา แต่
อำนาจนั้นจะมีเพียงไรพอทราบได้เป็นเท่า ๆ ตาม
กฎหมาย แต่จะขัดแย้งให้ขัดว่าหมดเล่มอ
ไหนไม่ได้ คือองแล้วแต่การ กฎหมายทั้งไว้
ให้ผู้พิพากษาวินิจฉัยตามควร ในลักษณะ
ผู้เมียมาตรา ๗๗ ผู้ใดอำนาจดังนี้

“ บุตรีท่านบิดามารดา ยังมี ได้ ประกอบสามี
ให้ใช้ บิดามารดานั้นเป็นอิศระแก่บุตร ถ้า
ชายใดพึงใจด้วยลูกสาวท่าน ให้คำนับ
บิดามารดาตามประเพณี ให้บิดามารดายกให้
สามีจึงจะเป็นอิศระแก่ภรรยา ๆ ด ๆ ”

มาตรา ๓๓๓ “ ชายใดไปสู่ขอลูกสาว
หลานสาวท่าน บิดามารดาหญิง ให้หญิงผู้บุตร
ผู้หลานแก่ชาย ๆ ยังมี ได้ คำนับทำงาน
บิดามารดาหญิง ยังมีได้ เหวลัดหมอนก่อน
หญิงยังสิทธิ์อยู่กับบิดามารดา ๆ ด ๆ ”

บิดามารดา จะ คั้น เอา บุตร สาว กัดบ มา ไม่ได้
ลักษณะผู้เมียมาตรา ๑๔๐ มีว่า

“ บุคคลผู้ใด ให้ บุตรี เป็นภรรยา ท่านแล้ว
อยู่มาภายหลัง ได้ คิดจะเอาบุตรมาเด้าไว้ ”

ท่านว่าจะคืนเอามิได้โดย ”

ญาติผู้อื่นไม่มีอำนาจยกหญิงให้ ชายเมื่อ
หญิงยังมีบิดา มารดา อยู่ บิดา มารดา หา
ได้ ยกหญิงให้ ชาย หญิงไป จานญาติยกให้
แต่พอเป็นที่ หญิงหาเป็นสิทธิ์แก่ชายได้ตาม
มาตรา ๑๓๗

“บุคคลผู้ใดเอาบุตรแห่งญาติ มาอยู่ณะ
เรือนด้วย แล ประกอบสามีให้แก่บุตรนั้น
ถ้าบิดา มารดา รู้ เขามีพึงพอใจเอาสิทธิ์
นั้นคืนไปได้ สามีนั้นจะเอาโทษแก่บิดา มารดา
สิทธิ์ว่าลักเอาภรรยาไปว่ามีได้ ควรให้ผู้
ตกแต่งนั้นคืนเงินแก่ชายนั้นให้แก่ชาย เพราะ
สามีรู้ว่าสิทธิ์นั้นมิได้เป็นบุตรแห่งญาติผู้ตกแต่ง
ถ้าผู้เป็นญาตินั้น เอาสิทธิ์ท่านมาประกอบ
ให้อยู่กับบุตรคน แลทรัพย์สินสอดนั้น ควร
ให้แก่บิดา มารดา แห่งบุตรนั้นกึ่งหนึ่ง เพราะเหตุ
บิดา มารดา รักษาบุตรนั้นมิได้ ”

รวม ความ ตามนี้ ก็คือเมื่อหญิงเป็นเมีย
ชาย สิทธิ์แก่ชาย แล้ว ชายเป็นอิศระแก่หญิง
มีบทเป็นข้อยกเว้นอยู่ ๒ บท ๆ ในลักษณะ
มรดก มาตรา ๒๐ มีความว่า บิดา มารดา หญิง

ยกหญิงให้เป็นเมียชาย ๆ มาอยู่กับที่บ้าน
เรือนบิดามารดาหญิง หาได้มีเรือนต่างหาก
ออกไปไม่ หญิงนั้นไม่อยู่ในอิศระของชาย

“บุตรบุตรผู้ใด แด่บิดามารดาประกอบ
ให้สามีภรรยาแล้ว แด่ยังอยู่กับด้วยกันกับ
เรือนบิดามารดา ยังไม่เกิดบุตรด้วยกัน

แต่บุตรนั้นถึงอุปคเหตุ แด่ทรัพย์มรดกแห่ง
ผู้มรณนั้นมามากน้อยเท่าใด ควรให้แก่บิดา

มารดาผู้มรณนั้น อนึ่งถ้าบุตรผู้ใดยังอยู่กับ
เรือนบิดามารดา ๆ ให้ทรัพย์แก่บุตรผู้มรณแล้ว

แດ่กินเอาเด่าก็ได้ เหตุบุตรอยู่กับเรือนบิดา
มารดา ๆ นั้นเป็นอิศระกับบุตร ถ้าบุตร

นั้นออกไปจากเรือนบิดามารดาแล้ว บิดา
มารดา มิได้เป็นใหญ่แก่บุตรนั้นเลย สามีได้

เป็นอิศระแก่บุตรนั้น แด่”

อีกบทหนึ่งชายได้เสี้ยกับหญิงแล้ว แด่

ยังหาออกหน้าต่อแขกไม่ เปนแต่ฝากบำเรอ
กันไว้ยังไม่เป็นสิทธิ์ หญิงยังหาอยู่ในอิศระ

ของผัวไม่ ลักษณะผัวเมียมาตรา ๑๑๗ นี้ว่า

31/01/2565

“ชายผู้ขอหญิง แด่ชายเข้ามาฝาก

บำเรอแล้วนั้นละเสี้ยไปได้เมียอื่น มันกลับ

มาทำหนังสือกล่าวความเป็นประมาท ประจํา
 พ่อแม่หญิงให้เรียกให้ตั้งหญิงนั้น แต่หญิง
 นั้นพ่อแม่ยังมีได้ทำงานเวร ล้าดหมอน หญิง
 นั้นยังดีที่อยู่อุ่กับบิดามารดา จะตั้งหญิงให้
 แก่มันมิได้เลย”

กฎหมายทั้งนี้อธิบาย ชัดว่า หญิงอยู่ใน
 อิสระชายผู้ผู้เมื่อใด จะอธิบายว่าอำนาจ
 อิสระนั้นคืออำนาจอะไรบ้างไม่ค่อ่งง่าย ใน
 กฎหมายเดิม ชายชาย ภรรยาได้จะได้บอก
 ให้รักดี ๆ ไม่บอกก็ดี แต่อำนาจอิสระทุก
 วันนั้นน้อยลงทุกที เช่น ชายภรรยาเป็นกัน
 ต้องให้ลงลายมือด้วยเสียแล้ว ก็เท่ากับชาย
 ตนเอง ที่เหลืออยู่น้อยอย่างหนึ่งคือผู้มี
 อำนาจทำโทษ ภรรยาตนได้พอปราบพอจํา ตั้ง
 ที่กล่าวไว้ในลักษณะผู้เมีย มาตรา ๖๐

“สามีภรรยา อยู่ด้วยกัน ภรรยามีความ
 ผิดสามีจะปราบปรามตีโบยหญิง ๆ จะเอาโทษ
 แก่สามีนั้นมิได้ ถ้าภรรยาตำว่า อียบช้า
 แก่สามี ให้ภรรยาเอาเข้าคอกคอกไม้ขอโทษ
 แก่สามีจึงควร”

สามีทำโทษได้แต่เมื่อมีเหตุ แต่ทำผิด
สมควร ๆ เพียงไรต้อง ตามแต่เหตุที่ สามี
อำนาจเต็ม จะวินิจฉัย แต่อย่างไรก็ดีไม่ถึง
ชีวิตร์ ฎา ฉินพิณธ์ ฝ่าย ภรรยาไม่มีอำนาจ ทำ
ร้ายแก่ผัว คงแต่ดำเนินไป สามีเป็นใหญ่ใน
ระหว่างกัน สามีที่ ทำโทษภรรยาเห็ดอกเกิน
ภรรยาฟ้องร้องเอา โทษแก่สามี แต่ฟ้องอย่าได้
คดี อย่างที่กฎหมายห้าม ไม่ให้ผัวทำ โทษหญิง
โดยไม่มีสาเหตุ อยู่ใน ลักษณะ ผัวเมีย มาตรา ๒๖

“ชายใดเมียมิได้มีชู้ว่ามีชู้ จับชู้มิได้
ตีเมีย ชำ แดกหัก ส่ำหัดส่ำกรรจ์ ท่านให้ใหม่
ชาย นั้น คง ตนตั้งท่าน ถ้าชาย กับ หญิงมิเสีย
กันไซ้ สิ้นใหม่ นั้นให้ แก่ พ่อแม่พี่ บาน้ำอา
หญิงนั้น เพราะว่าเขาเดียง หญิงนั้นมายาก”

อำนาจผัวทำโทษเมียมีเพียง นี้ อำนาจอื่น
นั้นเป็นแต่เข้าใจว่า หญิงต้อง อยู่กับผัว ต้อง
ปฏิบัติ ผัวเช่น ธรรมดา แต่เมื่อ หญิงไม่ อยู่กับ
ผัวแล้ว ยังไม่เห็นถ้าที่ผัวจะฟ้อง ถานไรให้
ศาล ทำอย่างไร หมายถึง เป็นแต่เครื่อง สำหรับ
ผู้ร้ายเท่านั้น

ใน ลักษณะเบ็ดเสร็จมี อยู่บทหนึ่ง ดูเหมือน
ว่าหญิงเป็นสิทธิ์แก่สามี มากกว่าเข้าใจกัน
มาตรา ๑๒ มีว่า

“ผู้ใดสเนหาแก่ท่าน ยกภรรยาตั้งชีวิต
ให้แก่ท่านด้วย สเนหาแล้ว แต่อยู่มา จะคืน
เอาเถ่า ท่านว่าจะคืนมิได้เลย”

จะเข้าใจกฎหมายบทนี้ ว่าผู้มีอำนาจ
ยกภรรยาของตนให้ผู้อื่นได้เช่นควายงัวก็ได้ ถ้า
จะเข้าใจบทนี้ ว่ายกให้ ได้แต่เมื่อเจ้าตัว
เขา ยอมก็ได้ แต่ เช่นนี้ เป็นเข้าใจ กฎหมาย
เช่น คนหนุ่ม ๆ เขาเข้าใจกัน แต่ถึง กระนั้น
ก็ดี พ่อแม่หญิง จะมีปากเสียงเถียงด่าเข้า
มาได้ ถ้าไม่ยังเป็นการฉน

เมื่อภรรยาอยู่ในอำนาจสามีดัง ที่ได้ กล่าว
มาแล้วดังนี้ ททรัพย์ของ ภรรยา ที่ปน อยู่กับ
ทรัพย์ของ ผู้นั้น ก็ ต้อง อยู่ในอำนาจสามี
อยู่เอง แต่ กฎหมาย หาเรียกว่า อำนาจอิศระไม่
ด้วย เหตุว่า การที่อยู่กินเป็น ผัวเมีย กันนั้น คด้าย
กับสัญญา แต่ทรัพย์สมบัติทั้ง ๒ ฝ่ายก็มี
กฎหมาย ข้อ บังคับ คด้าย กับเหมือนว่าเป็น

หุ่น ส่วนบำรุงชีวิตร์ กัน แด กัน เมื่อ สามี เปน
 ใหญ่ เมีย อยู่ใน อำนาจ สามี ทพย นัน ต้อง
 อยู่ใน อำนาจ ด้วย สามี จะ ทำ อย่างไร จะ เปน
 การ ดี กดี ๆ จะ เปน การ ชั่ว กดี กฎหมาย ไม่
 เพิ่ง ตรวจ สอบ ดู การ ทง นัน ก็ เท่า กับ กล่าว ว่า
 ผัว เปน อิศระ ใน ทพย ด้วย ก่อน ที่จะ เข้าใจ
 เรื่อง ทพย ระหว่าง ผัว เมีย จะ ต้อง พิจารณา
 กฎหมาย แต่ เดิม ที่ ได้ เด็ก บ้าง แล้วย แด ตรวจ
 บท ที่ ได้ ยก เด็ก นัน แล้วย พิจารณา ว่า คง ใช้
 อย่างไร ใน บัดนี้ จึง จะ ทราบ ได้ แท้ โดย เดอ ยึด
 ใน ดกษณ ผัว เมีย มาตรา ๗๒ มี ข้อ บังคับ เรื่อง
 ทพย ข้อ ความ ยาว สัก หน้อย แต่ สำคัญ มาก

“สอง ส้มรด ด้วย กัน มี บริคณห์ ทง สอง ช้าง คือ
 ว่า มี ช้าง ม้า โค กระบือ แก้ว แหวน เงิน ทอง
 ผ้าผ่อน แพร พรณ สรรพ ทพย สิ่งใด ๆ กดี แด
 ทพย เดิม นัน หนี ตาย กดี เรือ ต้มไฟ ใหม่ กดี
 เด่น เบย เดีย กดี แต่ง ไป ค้า ขาย ขาด ทุน เดีย กดี
 แด สิ้น เดิม ได้ หนี หาย ด้วย ประการใด ๆ กดี ท่าน
 ให้ เอา สิ้น ส้มรด ใช้ เดิม หนี หนี หาย นัน จึง ถวน เหลือ
 นัน เปน ส้มรด”

ทั้งนี้เป็นข้อบังคับ แต่ในส่วนที่มีบริคนท์
 แก่กัน แต่บริคนท์นั้นหาใช่หนังสือตามธรรมดา
 ทำได้ง่าย ๆ ดังมีข้อความต่อไปในบทเดียว
 กันนั้น ไม่มีบริคนท์เช่นนั้นแล้ว ส่วนเดิมของ
 ใครต้องสูญไป คือโทษใคร คนนั้นต้องออก
 เนื้อ ไม่เหมือนมีบริคนท์ที่ต้องออกเนื้อทั้ง ๒
 ฝ่ายเสมอ จะเป็นโทษผู้ใดก็ ภรรยาที่ดี
 ถึงแม้ไม่เมตตัง จนถึงแกตังเช่นเด่นเบย

“ถ้าสิ้นเดิมแต่เขียนหนังสือไว้เปล่า ๆ ว่า
 เป็นสินบิตามารดาให้ก็ดี แต่โคกระบือ
 สรรพทรัพย์ทั้งปวงนั้น หันตายฉิบหายใจ
 ตกด้วยประการใด ๆ ก็ดี ท่านมิให้เอาสิน
 ส้มรสใช้เดิมเลย ถ้าแน่น ต้องอาญาเป็นถ้อย
 ความก็ ดี ต้องมรฎกท่านให้เอาเดิมก็ดี
 อย่าเอาสินส้มรสใช้เดิมนั้นเลย เพราะโทษ
 แก่ตนเอง ”

แต่เพราะโทษไม่ได้ ทำบริคนท์เป็นหลักฐาน
 คือไป

“ถ้าเอาเดิมคนให้ ตกหลานพี่น้องพันธุ์ไป
 ก็เสมอคุณเดียวกัน ถ้าแต่เอาสินส้มรส
 ใช้เดิมใช้ ”

เช่นที่ได้กล่าวในข้างต้น ที่มีบริคนห์ทั้ง ๒ ฝ่าย
 “ใครมากให้ได้มาก ใคร น้อยให้ได้น้อย ถ้า
 ส้มรค์หามีได้เป็น ๒ เท่าทั้ง ๒ ฝ่าย ถ้าหา
 ส้มรค์มิ ได้มีแต่ดินเดิมข้างหนึ่งมากใช้ ให้เอา
 ใช้เดิมข้าง ๒ ขาดนั้น ตาม ส่วนมาก แลน้อย เพราะ
 เขาอยู่กินด้วยกัน ถ้าดินเดิมหญิงก็ค
 เดิมชายก็ค แห่ง เขาทั้ง ๒ สันด้วยกัน ท่าน
 มิให้ว่า แก่ชายเลย

ไม่ให้ว่า แก่ ชาย แล หญิง เลย เพราะไม่
 มีอะไรจะว่า ส้มรค์ก็ หมด ดินเดิมก็หมด
 บทนี้มีข้อความต่อไปอีก ซึ่งควรดู

ตามที่ ได้คัดมาแล้ว ประสงค์จะให้เข้าใจ
 กฎหมายเมื่อมี บริคนห์ ต่อ กัน แล เมื่อไม่มี แต่
 ตาม การที่ เป็นไป ไม่มีผู้ใดทำ บริคนห์เลย จึง
 ได้มีประกาศปี ๑๑๖๖ ถัดมาตรา ๑๕ ลงมาว่า

“มี บท พระ อัยการ อัน โบราณ ราช กระษัตริย์
 บัญญัติไว้ ให้แบ่ง ดิน โดยบริคนห์นั้น เหตุ
 เป็น ยุติธรรมอยู่ จะเลิก รื้อ เดิมมิชอบ ให้
 คงไว้ ครั้น จะให้ ใช้หนึ่งถือ บริคนห์ ตามบท
 พระ อัยการ โบราณเก่า ทวย ราษฎร ทุก วัน

บิดามารดาประกอบบุตรบุตรีให้มีสามภรรยา แต่
 ให้ วิญญาณ กะทรพย์ อวิญญาณ กะทรพย์ เป็นทุน
 ก็มีแต่ผู้เฒ่าผู้แก่หนึ่งเห็นเป็นสำคัญ จะได้
 ทำหนังสือบริคณห์ให้ไว้แก่กัน ตาม ประเพณี
 ใน โบราณ นั้น ห้ามมิได้ อย่าง ธรรมเนียม โบราณ
 เลื่อมสุญไป ชำนาญแล้ว ครั้น จะ ประ กาศ แก่
 ราษฎร ให้ รือทำหนังสือบริคณห์ตั้งแต่ก่อน
 นั้น ก็เป็นอันยาก ก็ให้ ใช้ตาม ระเบิด เมือง
 ที่ใด ใช้มา จะไม่มีหนังสือบริคณห์ก็ตามเกิด ถ้าแต่
 เขา ผู้เฒ่า จะอย่ากัน จะรับ ดินเดิม ดินส้มรค่นั้น
 ให้แบ่ง พิจารณา โดย สัจ ธรรม ได้ ทรัพย์ ฝ่าย
 หญิง ชาย มากน้อยเท่าใด ใช้ ก็ให้แบ่งนั้น ตาม
 ส่วน ดินเดิม ดิน ส้มรค่นั้น โดยพระราชบัญญัติ
 ให้แบ่งนั้นนั้นเกิด

จะทำบริคณห์ก็ได้ ไม่ทำก็ได้ ไม่ทำแล้ว
 ต้อง ดับพยานเป็นหลัก ได้ความ อย่างไร ให้
 คิดเสียว่า มีบริคณห์ตั้งนั้น ผู้เฒ่า มาตรา ๗๒
 จึงเป็นใช้ได้บางส่วน ข้อ ความตาม ที่ แก่
 แล้ว คงรูปเป็น ดั่ง นี้

31/01/2565

“ต้อง ส้มรค่น ด้วยกัน ม ทรัพย์ คือ ข้า คน

ช้าง ม้า โค กระบือ แก้ว แหวน เงิน ทอง ผ้า ผ่อน
 แพร พรพรรณ สรรพทรัพย์ สิ่งใด ๆ ก็ดี แด่ตัว
 ทรัพย์เต็มหน หนตายก็ดี เรือ ล่ม ไฟไหม้ก็ดี
 เงินเบย เสียดก็ดี แต่งไป ค้าขาย ขาดทุนก็ดี
 แด่ สิ้นเต็ม หน หนีบหาย เสีย ด้วยประการใด ๆ
 ก็ดี ท่านให้ เอา สิ้น ส้มรด ไร่ เต็ม หนีบหาย
 หนีบจน ถวน เหลือ หนีบ เปน ส้มรด ถ้า แด่เอา
 ส้มรด ไร่ เต็ม ไร่ ใคร มาก ให้ ได้ มาก ใคร น้อย
 ให้ ได้ น้อย ถ้า ส้มรด หามี ได้ เปน กับ เขา
 ทั้ง ๒ ฝ่าย ถ้า หา ส้มรด มี ได้ มี แด่ สิ้น เต็ม
 ช้าง หนึ่ง มาก ไร่ ให้ เอา ไร่ เต็ม ช้าง ขาด หนีบ
 ตาม ส่วน มาก แด่ น้อย เพราะ เขา อยู่ กิน ด้วย
 กัน ท่าน มี ให้ ว่า แก่ กัน เลย หนึ่ง บิดา มารดา
 พี่น้อง ลูกหลาน หน หนีบ ก็ ดี ชาย ก็ ดี แด่ เขา
 สิ้น ตาย ไร่ หน ชาย ได้ สิ้น มาก น้อย เท่า ไ้
 ก็ ดี หน หนีบ ได้ สิ้น มาก น้อย เท่า ไ้ ก็ ดี
 ท่าน ว่า เขา ผัว เมีย ได้ ด้วย บุญ เขา ให้ เอา เปน
 ส้มรด แม้น บิดา มารดา ญาติ หน หนีบ ให้ สิ้น
 สิ้น แก่ หนีบ ก็ ดี 31/01/2565 บิดา มารดา ญาติ หน ชาย ให้
 แก่ ชาย ก็ ดี เมื่อ วน มี แยก ให้ เอา เปน เต็ม ถ้า

ให้เมื่อมาอยู่เป็นผัวเมียกันแล้ว ให้เขาเป็น
 ส้มรถ แม่นได้ไรนา อากรเมื่ออยู่เป็นผัวเมีย
 ก็ให้คิดเขาเป็นส้มรถ อหนึ่งสั้นที่นอนแด
 เหล้าเข้าของกินเพียงผู้เฒ่าผู้แก่ วนมีแขก
 มีพอจะเอาแก่กัน ถ้าจะอย่ากินก็ตัดตายจาก
 กันก็ดี ท่านให้ยกเลย”

กฎหมายคงรูปเป็นคั้งนี้ ได้คิดมาโดย
 ยาวก็เพราะจะให้เห็นว่า ผัวไม่ได้เป็นอิศระ
 ในทรัพย์สินก็จริง แต่กฎหมายวางผัวในตำแหน่ง
 ที่มีอำนาจใช้จ่ายทรัพย์สินนั้นได้โดยง่าย ไม่
 ต้องรับผิดชอบแก่ใคร คด้ายกับเป็นอิศระ
 เหมือนกัน แต่ที่อธิบายมาแล้วนั้น ได้ใช้
 คำสั้นเต็มสั้นส้มรถ เหมือนอย่างว่า ผู้อ่าน
 เข้าใจคำแปลศัพท์นั้น ๆ แล้ว ค่อไปจะได้
 กลับดูไปอธิบายศัพท์ทั้งหลายให้ชัด ที่เรียก
 ว่าสั้นเต็มสั้นส้มรถแต่อื่น ๆ มีฉะฉนจะไม่เข้า
 ใจการที่ผัวเมียทำผิดต่อกัน ซึ่งเป็นเหตุ
 ให้อย่ากินได้หลุดจากกันไปแต่แบ่งทรัพย์สินสมบัติ
 ที่ปนกันอยู่เป็นสองส่วนต่าง ๆ

31/01/2565

ทรัพย์สินระหว่างผิวเมีย

ทรัพย์สินระหว่างผิวเมีย มีชื่อต่าง ๆ บางอย่าง
กฎหมายเอื้อเฟื้ออธิบาย เช่น ดินเดิม ดินถม
นอกจากนั้น มี หมอกลง เช่น ชั้น หมากรูด ดิน
ที่ไม้พุดเคย เช่น ทอง หมัน เรือ น หอ แดทรัพย์สิน
ส่วนตัว ทรัพย์สินสมบัติแบ่งเป็นหลายจำพวก
ดัง เป็นการ ย่ง แดลง น มาก มานาน แด จะ เป็น
การ ลง น ต่อ ไป ไม้ มี ที่ ดุค

ตามพงษาวดารโบราณ วิธีที่ชายได้หญิง
เป็นภรรยาโดยมาก ดูเป็นว่ามีอยู่ ๒ อย่าง ๆ
หนึ่ง เป็นทำนองว่า ดุค ดาก ดึง ที่ ปราบกฏใน
ครั้ง ไร มุคต ถ้า อีกอย่าง หนึ่ง ทำนองว่า ช้อ ชาย
หญิง วิธี ดยาม ออก จะ ดึง ได้ ยว่า เป็น วิธี นี้
ด้วยเหตุว่า ทอง หมัน ฎา ดิน สอด ได้ เคย มี มา ใน
กาลนาน ไม่ใช่เป็นการ เกิด ขึ้น ใหม่ ทอง
หมัน คด้าย กับ เงิน ที่ วาง ประจำ จะ ช้อ ของ แด
ดิน สอด คด้าย กับ รา คา ใน ระหว่าง บิดา มารดา
ของ หญิง แด ตัว ชาย คือ รา คา ที่ ชาย ช้อ หญิง
นั้น มา แต่ เมื่อ ชาย ได้ หญิง มา เป็น ภรรยา แด
หญิง ขาด จาก บิดา มารดา ดึง ที่ กฎหมาย เรียก
ว่าเป็น อิศระในผิว ไม่ต้อง ก่อตัว ถึง ดิน สอด

อีกต่อไปไม่ว่าในเรื่องใด เว้นแต่หญิงจะ
 อย่าขายคืนไป ยังบิดามารดาหญิงนั้น จึงได้
 มีข้อบังคับเรื่อง คินสินสอด ฤาราคาให้ชาย
 กลับไป ในอย่าอย่างเด็ดขาด ห้ามในมรดกไม่
 แม้ว่าเข้าใจดังนี้ถูกแล้ว ในเรื่องทองหมั้น
 ที่กฎหมายไม่ได้อธิบายนั้น ไม่เป็น การ ยาก
 ที่จะวินิจฉัย ส่วนเรือนหอ แดทรัพย์สินส่วนตัวเมื่อ
 จะมีอะไร ยากเกี่ยวข้อ อยู่ ก็เป็นเพราะเหตุ
 ว่ากาดสมัยในเวลานี้ ผิดกับครั้งที่ได้ประกาศ
 กฎหมายส่วนผัวเมียแต่เดิม นั้น แดเพราะไม่
 มีกฎหมายขึ้นใหม่ เปลี่ยนแปลงให้ สัมกับ การ
 ที่เกิด ขึ้นทุกวัน

จะได้ อธิบายสิ้นเดิม ฤา ทุน แดสินสมรสก่อน
 สิ้นเดิม นนทรัพย์สินของชาย กัด ของ หญิง กัด ที่ขึ้นมา
 ก่อน ที่ อยู่กิน เป็น ผัวเมีย กัน ส่วนสินสมรส
 นนทรัพย์สินสมบัติ ที่ได้ มาภายหลังได้ อยู่กิน กันนั้นไม่
 ว่าจะได้ มาโดย ทางไร เป็น สมรส ทงต้น
 ตั้งแต่ของรับ ใหวัดงมา กฎหมายมีอยู่ใน
 ลักษณะ ผัวเมีย มาตรา ๑๒ ในส่วนที่ยังคงใช้ อยู่

“ อึ่ง บิดามารดาพี่น้อง ลูก หลาน หน หมึง กัด
 ชาย กัด แล เขา ค้ม คาย ไซ้ หน ชาย ได้ ดั่ง
 ดิน มาก น้อย เท่า ไ้ กัด หน หมึง ได้ ดั่ง ดิน มาก
 น้อย เท่า ไ้ กัด ท่าน ว่า เขา ผัว เมีย ได้ ด้วย
 บุญ เขา ให้ เขา เป็น ส้ม รศ แม่ ้น บิดา มารดา
 ญาติ หน หมึง ให้ ดั่ง ดิน แก่ หมึง กัด บิดา มารดา
 ญาติ หน ชาย ให้ แก่ ชาย กัด เมื่อ วน มี แยก
 ให้ เขา เป็น เดิม ถ้า ให้ เมื่อ มา อยู่ เป็น ผัว เมีย
 กัน แล้ว ให้ เขา เป็น ส้ม รศ แม่ ้น ได้ ไ้ ไร นานา กร
 เมื่อย อยู่ เป็น ผัว เมีย ก็ ให้ คิด เขา เป็น ส้ม รศ
 อึ่ง ดิน ที่ นอน แด เหว ้ เข้า ของ กิน เดียง ผู้ เฒ่า
 ผู้ แก่ วน มี แยก มี พอ จะ เขา แก่ กัน ถ้า จะ อย่า
 กัด กัด คาย จาก กัด กัด ท่าน ให้ ยก เดียง ”

แต่ อีก บท หนึ่ง ใน ดัชนี ญ เดียว กัน มาตรา ๖๔

มี ว่า

“ ชาย หมึง กัด ได้ ทาษ เป็น ทร พย์ มรฎก
 แห่ง พอ แม่ พ นอง มา กัด ไ้ มาก กัด แด ได้ รม
 พระ ราช ทาน พ ทยา ไ้ นานา กร เมื่อ เขา ผัว เมีย
 ยัง อยู่ ด้วย กัน ไซ้ ให้ เขา เป็น ส้ม รศ อึ่ง
 ข้ำ เดิม แห่ง หมึง แห่ง ชาย กัด มา อยู่ เกิด ลูก

เมื่อเขา ผัว เมีย อยู่ ด้วย กัน นั้น แล้ว แด ผัว เมีย
จะ อย่า กัน ไซ้ ให้ บั้น เหา ถูก ทาษา เปน ส้มรค์
แต่ คว ฆ่า เติม นั้น ให้ คง ตาม เติม แห่ง หยิง ชาย นั้น ”

ทรัพย์สิน ๒ อย่าง นี้ จึง ไม่ เปน การ ยาก ที่ จะ
เข้าใจ ได้ โดย ง่าย เหตุ ที่ เรา จะ ต้อง เข้าใจ
ค้ พก อื่น ๆ ที่ เปน ชื่อ ทรัพย์สิน ระหว่าง ผัว เมีย
ก็ คือ ใน เวลา ที่ เขา อย่า กัน ฤ ภาย จาก กัน จะได้
อธิบาย วิธึ แบ่ง ทรัพย์สิน ใน การ อย่า ก่อน การ ที่
จะ แบ่ง ทรัพย์สิน ใน เวลา ที่ ผัว เมีย ภาย ฝ่าย ไค
ฝ่าย หนึ่ง นั้น ต้อง รอ ไว้ กว่า จะได้ พุด ถึง เรื่อง

มรดก

เว้น แต่ ใน การ พิเสศ ที่ กฎหมาย ให้ แบ่ง
ทรัพย์สิน สมบัติ อย่าง อื่น ดัง จะได้ ถัด ใน เหตุ ที่
ผัว เมีย จะ อย่า กัน ภาย หลัง กฎหมาย บังคับ
ให้ แบ่ง ทรัพย์สิน สมบัติ ดัง นี้ ความ โผ ลักษณะ
ผัว เมีย มาตรา ๖๘

“ ผัว เมีย อยู่ ด้วย กัน ต่าง คน ต่าง ผิดใจ
กัน จะ อย่า กัน ไซ้ ให้ หยิง ส่ง สิ้น สอด ชันหมา
แก่ ชาย ถ้า มี ถูก ด้วย กัน ไซ้ ท่าน มิ ให้ ส่ง
สิ้น สอด ชันหมา แก่ ชาย เดย ให้ เรียก สิ้น เติม

ทั้ง ๒ ข้าง สิ้นสมรรถใช้ ให้แบ่ง บั้น เป็น ๓ ส่วน
 ให้ชาย ๒ ส่วน ให้แก่หญิงส่วน ๑ ถ้าหญิงนั้น
 เขามีทุนเดิม ขอขายจ่ายได้กำไร แดชชายหา
 ทุนเดิมมิได้ใช้ ท่านให้แบ่ง บั้น สิ้นสมรรถนั้น
 ๓ ส่วน ให้แก่หญิง ๒ ส่วน ให้แก่ชาย
 ส่วน ๑ เพราะชายหาทุนมิได้ ชายได้ ไป
 หากรักษา จึงได้”

สิ้นอดตาม ธรรมดา ชายเดี่ยว ให้แก่ บิดา
 มารดา หญิง เมื่อ หญิงได้ มา อยู่กับชาย แด้ว
 หญิง โดย มากหา ได้รับ สิ้น อด มาไม่ ครั้น จะ
 อย่า จาก ชาย ไป หญิง ต้อง เป็น ผู้รับ ใช้ คั้น
 ให้ชาย ซึ่ง ใน สมัย นั้น ไม่ เป็น ยุติ ธรรม นก
 แต่ ตาม กฎ หมาย เมื่อ หญิง ขาด จาก ชาย หุด
 จาก อานาจ อิศระ ของ ชาย กัดบ คั้น ไป อยู่ ใน
 อิศระ ของ บิดา มารดา หญิง ดัง นั้น กฎ หมาย แต่ ไร
 ก็ นับ ว่า หญิง เป็น กัก เดียว กัน กับ บิดา มารดา ของ
 ตน จึง เหม่า หญิง แต่ ผู้ เดียว ให้ เป็น ผู้ ที่ จะ
 ต้อง คั้น สิ้น อด ให้ แก่ ชาย ดู ไม่ มี ทาง ที่ หญิง
 จะ เรียก คั้น ได้ จาก บิดา มารดา ของ ตน แต่ เมื่อ
 หญิง มี บุตร กับ ชาย ยง มี ชาติ ทร อยู่ กัด

ญาเมื่อเกิดมา มีชีวิตร ภายหลัง ตาย เดีย กิด หึง
 ไม่ คอง คิน สิ้น สอด ญา ซันหมากให้ชาย แต่ ยัง
 ไม่ได้ ยิน ว่า หึง ผู้ใด มี ครรภ ยิง เมา แทง ก่อน
 เวตา เรียกว่า เบน หึง มี บุตร ไม่ คอง คิน
 สิ้น สอด ซันหมากได้ (ให้ ดู บุท กต)

ซันหมาก เดียวนี้ ไม่ เปน ข้อ โต้ แยง กน นก เพราะ
 เหตุ ว่า ไม่ มี ราคา เท่าไร ใน ดกษณ ผัวเมีย
 มาตรา ๓๓๔ พุด ถึง ซันหมาก กถาว ภาษ ซัน ละ
 เือง ซันหมาก หมั้น ซันละ สัด ถึง แด ใน
 มาตรา ๓๓๖ พุด ถึง ชาย หึง ได้ เดีย กน ถึง หด บ
 ผาก หึง มี ชู ให้ คัด ซันหมาก หมั้น เา หนึ่ง
 เปน สอง แต่ ซันหมาก แดง ไม่ ทราบ ว่า ราคา
 เท่าไร ที่ คัด สิ้น มา คัด กน ซันละ เือง กน มี
 สัด ถึง กิด

ใน เรื่อง ที่ สิ้น เติม สุธู หมด ญา สุธู บ้าง คอง
 เา ส้มรส ใช้ เติม ให้ ครบ ญา ใช้ ตาม ส่วน
 มี กฏหมาย อยู่ ใน ดกษณ ผัวเมีย มาตรา ๗๒ ถึง ที่
 ได้ คัด มา ใน หน้า ๗๓ แด ใน มาตรา ๖๕ ถึง ที่ ได้
 คัด มา ใน หน้า ๗๖ แด อีก บท หนึ่ง ใน ดกษณ มรฎก
 มาตรา ๓๕ ที่ พุด ถึง เรื่อง ภรรยา ข้าราชการ นา ๕๐๐
 ซันไป มรณภาพ ให้ แบ่ง บัน ทุน แด สิ้น เติม
 ให้ ญาติ ผู้ ตาย

“ ๑ อะ ๑ ถ้าคุณแต่สินเดิมจำหน่ายสินแล้ว
จึงให้เอาสินสมรสคิดใช้สินเดิม ๑ อะ ๑ ”

พูดถึงข้าราชการ นา ๔๐๐ ไร่ขึ้นไปก็ดี แต่
ความจริงในเรื่อง คิดสินเดิมสินสมรสแล้ว ได้
คิดเอาสินสมรสใช้เดิมโดยวิธีเดียวกัน ไม่ผิด
แปลกอย่างไรเลย ในการอย่างนี้สมรสก็ดี
จะเป็นอย่างนา ๔๐๐ ไร่ขึ้นไป ฤๅนาไม่สูงเพียง
นั้นเหมือนกันหมด

ในมาตรา ๖๘ ที่ได้เข้ามาแล้ว ให้แบ่ง
สินสมรสเป็น ๓ ส่วน ให้ชาย ๒ หญิง ๑
แต่เมื่อหญิงมีทุนเดิม ชายหาทุนมิได้ ให้
หญิง ๒ ชาย ๑ จึงเกิดมีปัญหาขึ้นเป็นการ
ใหญ่ ว่าชายมีทุน หญิงไม่มี หญิงจะได้
ส่วนสมรสฤๅไม่ คำนึงบ้าง ครึ่งก็ คิดสินให้
ไป เมื่อหญิงนั้นเป็นภรรยาหลวง แม้ว่า
หญิงเป็นภรรยาหย่อนหาให้ไม่ เห็นว่าดังนี้
ดูไม่มีหลัก แต่จะว่าไม่ถกทีเดียวก็ไม่ได้
ความเรื่องอย่างนี้ หากค่อยขึ้นไปถึง คำนึงสูง
ที่สุด ให้วินิจฉัยเป็นแบบอย่างใหม่ อย่าง
ไรก็ดี มาตรา ๖๘ ที่ให้แบ่งสมรสให้ชาย ๒

หญิง ๓ นั้น ตกตงกันทั่วว่าประสงค์แต่เมื่อ
 ทั้งชายทั้งหญิงมีทุนมาด้วยกัน มิฉะนั้น
 แล้วไม่ว่าเมียหลวงเมียน้อย ไม่มีทุนต้อง
 ได้ส่วนหมดซึ่งหาเป็นไม่ว่า ไม่มีกฎหมายใน
 แห่งไรที่ช้ให้ มีวิธีอย่า ในเรื่องเมียหลวง
 แลเมียน้อยผิดกันไป ถือเอาแต่ทุนเป็น
 ประมาณที่เมียน้อยมิได้เหมือนกัน เพราะ
 เหตุทั้งนี้จึงเห็นแปลกออกไปว่า จะตัดสิน
 อย่างไรแล้ว เมียหลวงๆเมียน้อยจะได้ต้อง
 ได้ด้วยกัน ไม่ได้ก็ไม่ได้ด้วยกัน ใน
 มาตรา ๒๘ เมื่อชายไม่มีทุน ชายได้แต่
 ส่วนหนึ่ง เพราะเหตุว่า “ชายได้หากรักษา”
 คือชายเป็นหัวหน้าจัดการ ถึงความจริงจะไม่
 ได้จัดการก็ดี กฎหมายไทยวินิจฉัยดังนี้เสมอ
 เป็นความสันนิษฐานของกฎหมายอันหนึ่ง หญิง
 ไม่ได้เป็นผู้รักษาจัดการอย่างไร ทั้งไม่มี
 ทุนมาด้วย ไม่มีเหตุอย่างใดที่จะได้ส่วน
 แบ่งที่กฎหมายเรียกว่าเหตุ จะขออ้างกฎหมาย
 อีกบทหนึ่งในลักษณะมรดก มาตรา ๓๕ ก่อน
 ปลายมีว่า

31/01/2565

“ถ้าภรรยาหลวง อนุภรรยาหาทุนแลสิ้น

เดิมมิได้ อย่าให้ แบ่งปันทรัพย์ มรดกนั้น
 เลย ให้คงอยู่แก่ชายจงสิ้น เหตุทรัพย์
 นั้นจะได้เป็นกำลังราชการ แก่ชายผู้สืบไป”

พูดถึงภรรยาข้าราชการมากกว่า ๕๐๐ ไร่ก็
 จริง แต่ถึงเรื่องมรดกต่างหากก็จริง แต่
 เหตุที่อ้างคือ จะให้เป็นกำลังของชายต่อไป เป็น
 เหตุที่ใช้ได้ ในเรื่องอย่าเหมือนกัน แม้ใจว่า
 นาน ๕๐๐ ไร่ขึ้นไปแล้ว ภรรยาหลวงฤ
 ภรรยาอื่น ๆ ไม่มีทุนคิดตัวมา จะขอแบ่ง
 ทรัพย์ไม่ได้ ตามกฎหมายที่เป็นอักษรตั้งน
 นาค่ากว่านั้น จึงจะเห็นว่า มีข้อเถียงกัน
 ได้ว่าควรแบ่งให้ฤไม่ ลักษณะมรดกใน
 เรื่องคนนาค่ากว่า ๕๐๐ มีอยู่บทเดียวคือบท
 ท้ายที่สุด ไม่เพียงพอกับต้องการ คำดั่ง
 ได้ยกบทอื่นมาเทียบใช้เมื่อจำเป็น เหตุไร
 จึงจะยกมาตรา ๓๕ มาเทียบอีกบทหนึ่งไม่ได้
 จะค้นคำพิพากษาเก่า ๆ มาตรวจว่าวินิจฉัย
 มาอย่างไร แต่โบราณนั้น ไม่มีประโยชน์ เพราะ
 ไม่ได้ตัดสินเป็นยุติเลย ตามการตามยศแต่
 ตามสมัย ซึ่งควรคิดเถียงจะดีกว่า
 ในกฎหมายเรื่องแบ่งทรัพย์นั้น ดูที่ว่า
 กฎหมายไม่ได้ระบกว่าชายในเมืองไทย มี

เมียหลายคนได้ มีทุนหลายคนด้วยกันก็
 ได้ ไม่มีด้วยกันก็ได้ ถึงจะเป็นยุติธรรม
 ในระหว่างผัวกับเมีย ที่จะอย่ากันเองก็ดี
 ในระหว่างเมียที่อย่า กับเมียที่ไม่ได้ย่านั้น
 ไม่มียุติธรรมเลยตัวอย่างเช่นนี้

(๑) ก. มีภรรยา ๓ คน ค. ค. ก.
 ค. มีทุน ๑๐ ตำดั่ง ค. มี ๓๐ ชั่ง ก. มี
 ๑๐๐ ชั่ง อยู่กันด้วยกันเรือนเดียวกัน มี
 ทรัพย์สินเป็นสมบัติอยู่ ๕๐ ชั่ง ทราบไม่ได้ว่า
 เกิดขึ้นด้วยทุนของใคร ค. ขออย่า แบ่ง
 ทรัพย์เป็น ๓ ส่วน ให้ ค. ได้ส่วนหนึ่ง
 คือ ๓๐ ชั่งนั้น ไม่เป็นยุติธรรมแก่ ค. แด ก.

(๒) ก. มีทุนแต่มีภรรยา ๒ คน ค. แด ค.
 ค. เป็นเมียหลวงทำราชการ หาทุนมิได้
 ค. ภรียาน้อยมีทุน ๑๐๐ ชั่ง ช่วยทำนุบำรุง
 ผัว ค. จะอย่า จะให้ ค. ได้ส่วนสมบัติไป
 ๗๖ แม้ว่าได้ไปแล้ว ค. คนเดียวต้อง
 ออกเนื้อ แดแม่ ค. เป็นเมียที่อย่า ค.
 ต้องได้ส่วนหนึ่งในสามเป็นแน่ ถึงเป็นเมีย
 น้อยก็ดี

31/01/2565

(๓) ก. มีภรรยา ๓ คน ค. ค. ก.
 มีทุนด้วยกันทุกฝ่ายมากบ้างน้อยบ้าง แม่

ผู้ใดจะอย่า จะแบ่งสมบัติให้ชาย ๒ ส่วน
 อีก ส่วนหนึ่งแบ่งให้ ภรรยา คนตะเท่า ๆ กัน ฎา
 ตาม ทุนมาก แตน้อย คนไหนจะอย่าให้เอา
 ทรัพย์ส่วนนั้นไป เช่นนี้ไม่ได้ เคยได้ยินว่ามี
 ตัวอย่างแต่มีหลัก

(๕) ก. มีภรรยา ๒ คน ไม่มีทุนทั้ง ๒ คน
 คนหนึ่งช่วย ผัวทำมาหากิน คนหนึ่ง
 อยู่เปล่า ๆ คงเห็นว่าคนที่ช่วยผัว ควรต้อง
 ได้ส่วน คนที่ไม่เป็นงาน ไม่ควรได้ แต่
 กฎหมายไม่ให้อำนาจผู้พิพากษาสั่งดังนี้ ตาม
 อารมณ์ใจ

จะให้ตัวอย่างอื่น ๆ ดังนี้ อีกหลาย
 ๓๐ เรื่อง แม้แก้ไขไม่ตกเลยเวลาเปล่า กฎหมาย
 มีอยู่ไม่เข้าท่า จะอธิบายให้สว่าง ก็ไม่ได้
 อยู่เอง ที่ได้อธิบายมา ก็ประสงค์จะให้
 เห็นความยาก ของ ผู้พิพากษา ที่ดูเหมื่อนว่า
 จะต้องเป็น สัพ พัญญู

ทรัพย์มากน้อยเท่าไร จะเปนดินเต็มได้
 นั้นไม่มีกำหนด แต่จะต้องเป็นทุนในการที่
 จะอยู่หากินด้วยกัน คิดดูมา ๒ ไพ่นี้
 ไม่เรียกว่ามีดินเต็ม ดินเต็มจึงได้ มีข้ออีก
 อย่างหนึ่ง เรียกว่าทุน เพราะต้องเป็นทรัพย์

ที่เป็นทุนสำหรับเลี้ยงชีพด้วยกันทั้งสอง ให้
คิดถึงหุ้นส่วนเกิด

ทองหมั้นในเรื่องมรดก ไม่มีข้อแย้งกัน
เลย ตามที่ได้เห็นมาไม่ได้ยกขึ้นพูด แต่
ในส่วนอย่างนั้นมิข้อถกเถียงกันมาก ด้วยเหตุ
ว่าจะหากฎหมายในเรื่องนี้ไม่ได้ แต่แม้ว่า
ใครเตือนได้ ในการที่คิดว่าชายขอบุตรสาว
มาเป็นภรรยาคล้ายกับขอชายกันแล้ว ไม่
เห็นว่าจะมีการยากต่อไปอย่างไร ทองหมั้น
เดิมนี้เป็นของจริง ให้แก่บิดามารดาหญิง
ในเวลาที่ได้รับค่าว่าจะยกบุตรให้เป็นภรรยา
แต่ทองหมั้นไม่จำเป็นต้องเป็นของ จะเป็น
ของอย่างอื่นก็ได้ เช่นของรูปพรรณเครื่อง
แต่งตัว แต่ยังไม่หาปรากฏว่าที่ดินที่เคยใช้
เป็นของหมั้นไม่ ขณะนี้การเป็นดังนี้ คือ
ชายรับว่าจะมาเลี้ยงดูหญิงเป็นภรรยา ใน
กำหนดเวลาสมควร ฝ่ายพวกหญิงรับว่าจะ
ยอมให้เป็นภรรยาชาย ทั้งนี้เรียกว่าหมั้นกัน
แต่ยังไม่หาเป็นสามีภรรยากันไม่ แม้ชายไม่
มาเลี้ยงดูหญิงเป็นภรรยา ๒๑/๐๑/๒๕๖๕ ตามคำของตน
แล้ว ฝ่ายหญิงจะฟ้องร้องชายก็ยาก จึง
เรียกของวางประจำเป็นประกันไว้ เพื่อเป็น

ค่าปรับใหม่ ใน การ ที่ชาย จะไม่ มาทำ ตาม
 คำ ของตน เมื่อ ชาย ไม่ ได้ มา ได้ เด็ด กับ หญิง
 ด้วย โทษ ชาย อย่างไร ของ หมัน นั้น เป็น
 สิทธิ แก่ ฝ่าย หญิง ทั้ง ที่ แต่ แม้ ว่า ชาย ได้ มา
 เป็น ผัว เมีย กับ หญิง แล้ว จะ อย่าง กัน ต้อง คั้น
 ให้ แต่ ไม่ ต้อง คั้น ให้ เหมือน กับ สิ้น อด เป็น
 ประเภท เดียว กัน

บัด นี้ มา ถึง เรือน หอ ที่ ตาม ขรรพดา เป็น
 แต่ เรือน เสา ไม้ ฝา กระดาน ยก ไป ยก มา ได้
 เคลื่อน ที่ ไม่ เป็น การ เด็ด หาย มากนัก แต่ ตาม
 ขรรพดา เรือน หอ เป็น ของ ชาย ไป ปลุก อยู่ใน
 ที่ ของ ฝ่าย หญิง จะ อย่าง กัน เมื่อ ไร ก็ ยก รื้อ
 กลับ คั้น ไป เช่น หีบ เต็นท์ เรือน ฝา เหมือน
 อย่าง ทหาร แต่ ใน สัมมย นี้ เป็น การ ยาก ชน ทุก
 ที่ เมื่อ มี เรือน หอ ฝา กระดาน อย่าง ใหม่ รื้อ
 ไม่ ง่าย แต่ เรือน หอ ก่อ ขึ้น ด้วย อิฐ ปูน จะ รื้อ
 ก็ กลายเป็น กอง ดิน กอง ทราย ไม่ สัม กับ ราคา
 ดง ทุน จึง เป็น การ ขัด ของ ด้วย ที่ ดิน เป็น ของ
 ฝ่าย หญิง คักราม เป็น ของ ฝ่าย ชาย แยก
 กัน ไม่ ง่าย เหมือน พราก ชาย กับ หญิง เอง กฎหมาย
 ก็ ยัง ไม่ ได้ เปลี่ยน แปลง ออก ไป ก็ ยัง คง ต้อง
 แยก ออก ใจ ได้ โดย ประมุข ฤๅ เต หั่ง แบ่ง

ส่วนกันเท่านั้น เพราะเหตุนี้ที่ชายจะไป
 ปลุกคักหอในที่ของหญิง ที่บิดา มารดา หญิง
 จะยอมให้ชายปลุกในที่ของตน เป็นการไม่
 ด้ คัก ในเบื้องต้นน่าจะมีข้อขัดสนเกิดขึ้นได้
 เว้นไว้แต่จะแนใจ ในมนุษย์หนุ่ม แลสาว
 ที่แนใจไม่ได้

ได้ออกชื่อทรัพย์สินส่วนตัวในเวลานี้ ก็
 ไม่เป็นการจำเป็นนัก ควรจะต้องพูดในมรรคา
 โดยแท้ ทรัพย์สินส่วนตัวเป็นของที่เกิดขึ้นใหม่
 ในเร็ว ๆ ในหมู่ผู้ตกมากดี จะเป็นทรัพย์สิน
 อยางไรจะแปลคดีลงไปไม่ได้ ทรัพย์สินส่วน
 ตัวแท้นั้นคือทรัพย์สินของหญิงก่อนมีสามี ที่
 บิดา มารดา หญิง ได้เก็บไว้ตั้งแต่ก่อนหญิง
 ชายได้เสียแก่กัน ไม่ได้ให้ไปอยู่ในอำนาจ
 ของชาย ในเวลาที่อย่าไม่มีใครเถียงที่จะ
 เขามาแบ่งได้ แม้ว่าเท่านั้นแล้วก็จะไม่เป็น
 การยาก แต่คนเดียว นึกคิดผอน แบ่งทรัพย์สิน
 ออกไป เรียกว่าทรัพย์สินของภรรยา เพื่อ
 ประโยชน์จะไม่ให้เจ้าหนของตัวจับยึดได้ โดย
 มาก จะสำเร็จประสงค์ฤาไม่ เป็นอันหา
 ที่ดูแก่ไม่ยาก เห็นว่าทำดังนั้น เป็น
 การที่ผัวผู้เดียว รับว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสินเดิม

ของหญิงเท่านั้นเอง จะเอา ดินเดิม ทั้ง หายมา
 ใช้หนี้ผัวได้ฤาไม่ เป็นข้อที่ จะ แกบณทาน
 ในเวลาที่ผัวมีกำไร ภรรยาได้ส่วนกำไรนั้น
 เรียกชื่อว่าสินสมรค์ ในเวลาผัวขาดทุน
 ภรรยาจะไม่ต้องออกเนื้อเตยฤา แม้วักัน
 ดินเดิมของหญิงไว้ได้ ไม่ให้เจ้าหนี้ชาย คว่า
 ฉวยได้แล้ว เกิดมาเป็นผู้หญิงดีกว่าเป็น
 ผู้ชายในเมืองไทย

อย่า

มีบ่อย มากที่คัดได้ คัดสิน ให้หญิง อย่า
ขาด จากสามี โดยไม่มีเหตุเลย จะเป็นการดี
ชั่ว อย่างไม่ นั้น สุดแล้วแต่ ความประพฤติของชาย
เช่น ชาย มีภรรยาหลาย คน แต่ไม่มีเงิน พอ
ที่จะเลี้ยง บริบูรณ์ ให้หญิง อย่าได้ โดย สดวก
บาง ที่จะไม่ เป็น การ ร้ายนัก แต่ที่จะ เป็น การ
เดือด ร้อน แก่ชาย นั้น ก็คือ เมื่อ ชายไม่ ได้ ทำ
ความผิด อย่างไร หญิง อยากมีผัว ใหม่ แต่
อยาก ได้ แบ่ง สิ้น ส้มรส ไป ชาย จะ คง ตัวไม่
คิด เช่น ใน หัวเมือง มีตัว อย่าง หลาย เรื่อง แต่
ยัง นึก ตัว อย่าง ได้ อีก ที่จะ เกิด มี การ ฉ้อ
ฉน เช่น หญิง มา เป็น ภรรยา ชาย พอ รู้ ว่า
ชาย จะ ได้ รับมรดก ดั่ง ดวง ชาย ให้ อยู่ กิน
เป็น ผัว เมีย กัน แล้ว พอ อย่า ทน ที่ เมื่อ ได้
มรดก แล้ว แบ่ง ส่วน มา เป็น ส้มรส ของ คน
มี กฎหมาย อยู่ บท หนึ่ง ใน ประกาศ รัช กาด
ที่ ๔ ว่า ด้วย เรื่อง ตก ภาลง วัน ๒ เดือน ๒
ชน ค่ำ ๑ ปี ๒๓๒๗ ๑๒๒๗ ที่มี คน เข้าใจ
ผิด มาก

“ตามลัทธิผู้ชายในบ้านเมืองทุกวันนี้ พอ

ใจถือว่า หญิงคนใด
 ที่สมบัติของถึงตัวแล้ว
 ผัวก็คิดว่าอย่างนั้น ผู้ตัดสินก็ว่า
 อย่างนั้น แล้วตัดสินให้ผัวเป็นเจ้าของ แต่
 ให้เมียเป็นดังสัตว์เดรัจฉาน เพราะถัทธิอย่าง
 นั้นแต่จึงได้ตัดสินในเวทาคูหาญ ให้เด็กกฎหมาย
 เก่ากว่าหญิงชายอย่าได้นั้นให้ยกเสีย แต่เมื่อ
 พิเคราะห์ดูที่ว่าอย่างนั้นผิดยุติธรรมไป หญิง
 จะอย่าชายก็อย่าได้ตามกฎหมายนั้น ต้อง
 ยุติธรรมอยู่ ให้เอาเป็นประมาณ ความ
 เรื่องนี้ที่เปรียบเทียบพิจารณาคำ เป็นเมียว่า
 ไม่ได้เป็นเมียให้ยกเสีย เอาแต่ตามใจหญิง
 ที่สมควรเป็นประมาณ”

ความไม่คอยชดเชย แต่เมื่อกฎหมายมี
 ความไม่ชัดเช่นนั้น ไม่ควรจะแปลขยายความ
 ให้ถูกกับความประสงค์ของเรา ในเวทาคูหาญ
 ในการที่ไม่จำเป็น กฎหมายเดิมเป็นอย่างไร
 ไม่เป็นการขัดข้อง ผู้พิพากษาไม่ควร
 วิวินิจฉัยว่ากฎหมายใหม่ว่าแปลกออกไป เว้น
 ไว้แต่จะได้บอกให้เปลี่ยนแปลงโดยชัด วิธีที่วินิจฉัย
 คำกฎหมายเช่นนั้น ไม่เป็นวิธีผิดจะเห็นได้
 โดยง่าย เมื่อได้เปิดดูประกาศบอกเด็ก

กฎหมายท้ายพระราชบัญญัติ
ไม่ใช้วิธีอื่นแล้ว
เหตุใดเหตุนี้ไม่มีที่เทียบ

วิธีพิจารณา

ประกาศนั้นเป็นประกาศที่

พระราชบัญญัติรัชกาลที่ ๕ ที่ได้อำมา
แล้ว มีข้อความให้ยกเลิกการที่ได้ตัดสิน
กันมาเป็นแบบตัวอย่าง ให้หญิงอย่าขาย
อย่าได้ ให้ใช้เป็นประมาณแต่ในการที่อย่า
กันถูกต้องตามที่อยู่ในกฎหมาย ๒ เด่ม แต่
ที่ให้ตามใจหญิงที่สมัครไม่สมัครนั้น
การที่จะเป็นภรรยาญาติ ไม่ใช้การอย่า
เพราะในการอย่ารับกันอยู่แล้วว่า เป็นสามี
ภรรยาแล้ว แม้จะไม่เป็นภรรยาแล้ว จะ
ฟ้องอย่าก็ผิดกอยู่เอง

ในกฎหมาย ๒ เด่ม ที่อนุญาตให้หญิง
อย่าขายได้นอกจากจะได้ยินยอมกันเอง เป็น
สัญญาแก่กันนั้น ต้องมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง
เช่น ผัวไม่ประพฤติตนโดยสุภาพ ผิดลักษณะ
ผิดที่มกรยา ญาติเมื่อผัวไม่เลี้ยงหญิงเป็น
ภรรยาได้

ลักษณะผัวเมีย มาตรา ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๕๑. ๕๒.
๕๕. ลักษณะทาส มาตรา ๒๗ ยอมให้หญิง
อย่าขาดจากชายไปได้ เมื่อชายได้ละ

ร้าง หญิง ไป แต่ ในการที่ได้ ระวัง มา
 นั้น ต้องได้ ระวัง มีกำหนด ตาม อยู่ โดด โดด
 ตั้ง มีอยู่ใน มาตรา ๕๕ หญิงอย่าได้ ไม่ต้อง
 พ้อง เป็น แต่ คินทุน สิ้น สอด แดชหนัก มาก แบ่ง
 สิ้น สอด ให้ คิน ไป เมื่อทรัพย์ ทง น อยู่ใน
 มือ คน ทง ไป บอกกล่าว ผู้ เฒ่า ผู้ แก่ กำ นั้น
 พัน นาย บ้าน เป็น กำ นั้น ถ้า ชาย รือ เรือน หอ
 เก็บ เอาทรัพย์ สอด บัด ไป ด้วย หญิงขาด จาก ชาย
 ได้ ในทันที ไม่ต้อง ส่งช้น หมา กคิน ให้ แด
 บางทีไม่ต้อง ส่ง สิ้น สอด คิน ด้วย ถ้า รือ เรือน
 หอ ระวัง หญิง ไป แต่ หาได้ เก็บทรัพย์ ไปไม่
 พัน กำหนด แด หญิง อย่า ชาย ได้ โดย คิน ทรัพย์
 ให้ ชาย ตาม ลักษณะ แบ่ง ทรัพย์ ทง ปวง แต่ไม่
 ต้อง คิน สิ้น สอด ช้น หมา ก ตาม มาตรา ๕๓
 แด อีก ประการ หนึ่ง ชาย คิน ยัก ย้าย ทรัพย์
 สอด บัด จะ แด หญิง ระวัง ไป มีเมีย อีก คิน
 รับ ได้ หญิง เดียว คิน หญิงอย่าขาด ได้ทันที
 ไม่ จำ เป็น ต้อง ส่ง สิ้น สอด ช้น หมา ก สิ้น สอด
 นั้น แบ่ง คน ตะกิง เป็น พิเศษ ให้ ตั้ง เหตุ ว่า การ
 ตั้ง นี้ ไม่ต้อง พ้อง อย่า 31701-2333 อย่านำ ได้เอง คือ ชาย ระวัง
 เมีย ๆ คิน ทรัพย์ แด บอก ผู้ เฒ่า ผู้ แก่ กำ นั้น
 พัน นาย บ้าน ให้ รู้ เป็น พยาน พอ แด ฤา ชาย

เก็บทรัพย์ไป
ขาด ก็นั่น ท

แล้วพินเส้า หออีกอย่างหนึ่ง

มาตรา ๔๘ “ชาย อยู่ ทาง วัน หนึ่ง แด ทาง
๓ วัน ๗ วัน ๑๕ วัน เดือน หนึ่ง มาสู่ขอ
ลูกสาว หลานสาว ท่านเป็นเมีย อยู่ ก็นั่น ด้วย
กัน วิวาทดำต ก็นั่นด้วย ประการต่าง ๆ ชาย
ลง จาก เรือน ละหญิงไว้ ถ้า ชาย อยู่ ทาง วัน
หนึ่ง ให้ ผิด แต่ ใน ๓ เดือน ถ้า ชาย อยู่ ทาง
๓ วัน ให้ ผิด แต่ ใน ๖ เดือน ถ้า ชาย อยู่ ทาง
๗ วัน ให้ ผิด แต่ ใน ๘ เดือน ถ้า ชาย อยู่ ทาง
๑๕ วัน ให้ ผิด แต่ ใน ปี หนึ่ง ถ้า ชาย อยู่ ทาง
ไกล เดือน หนึ่ง ให้ ผิด แต่ ใน ปี หนึ่ง กับ ๔ เดือน
ถ้า ชาย มิ ได้ สูหา หญิง พ้น กำหนด ๓ เดือน ๖
เดือน ๘ เดือน ปี หนึ่ง แด ปี หนึ่ง กับ ๔ เดือน ตาม
ระยะทางไซ้ ให้ หญิง หา ผู้ เฒ่า ผู้ แก่ แด กำหนด
พิน นาย บ้าน ร้อย แขวง กรมการ แด ผู้ มี บันดา
คัด ผู้ ไค ผู้ หนึ่ง ให้ ชาย ส่ง ทน ดิน สอด ส่ง
ชั้น หมาย แด สิ่ง ของ เดิม แห่ง ชาย ถ้า พบ
ชาย ๆ วับ กัด มวับ กัด ชาย หญิง ขาด จาก
ผัว เมีย กัน เหตุ ชาย ละ หญิง ไว้ แด ถึง จะ ให้
หญิง ลูก ทะ หุก ใน โด ก็ แด แล้ว จะ ให้ ยาก แก่ ความ
เมือง ท่าน ถ้า ไม่ พบ ชาย ให้ ส่ง แก่ บิดา มารดา

ญาติพี่น้องแห่งชาย ถ้าบิดา มารดาญาติพี่น้อง
 แห่งชาย มีรับ ให้หญิง นั้นไปบอกแก่กำนัน พัน
 นายบ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ ร้อย แขวงกรมการ ผู้มี
 บันดาลศักดิ์ ผู้ใดผู้หนึ่งว่า คนได้ ตั้งทุนตั้ง
 สิ้นสุดตั้ง ชั้นหมาก แดสิ่ง ของเดิมให้ ชายเป็น
 คำนับแล้ว มีพบชายแต่ได้ ตั้ง ถ้าบิดา มารดาผู้เฒ่า
 ผู้แก่ ญาติพี่น้องแห่งชายเป็น คำนับหารับไม่
 ท่านว่า หญิง ชายจึง ชาติจาก ผัวเมีย กัน ถ้า
 ชาย หญิง อยู่ ด้วย กัน หา ทุนสิ้น ชั้นหมาก มีได้
 กัด แดมีสิ้น จำหน่ายจ่าย สิ้นไปด้วยกัน ให้
 หญิงไป บอก กล่าวไว้ เป็นคำนับแล้ว หญิง
 ชาย ชาติ จาก ผัวเมีย กัน ถ้าแต่ หญิง มีได้ ตั้งทุน
 ตั้ง สิ้นสุดตั้ง ชั้นหมาก แดสิ่ง ของเดิม มีไปบอก
 กล่าวไว้ เป็นคำนับ ท่านว่า หญิง ชายยังมี ชาติ
 จาก ผัวเมีย กัน ถ้ามี ชู้ ผัวไซ้ ให้ ใหม่ โดย
 ประถม ผิดเมีย อนึ่งเกิด บุตร ชาย หญิง ด้วย
 กัน ท่านมีให้ ตั้ง สิ้นสุดตั้ง ชั้นหมาก ให้ ตั้ง
 ทุน แดสิ้นเดิม แก่ชาย จึง ถ้วน ชาย หญิง
 จึง ชาติ จาก ผัวเมีย กัน โดย พระราช กฤษฎีกา ”
 มาตรา ๕๐ “ ผัวเมีย อยู่ ด้วย กัน หญิง
 นั้น หากความ ผิดมีได้ แด ชาย นั้น โกรธ หญิง เก็บ
 เอาทรัพย์ ตั้ง สิ้นคน ลง จากเรือนไป แด ชาย

นนมิได้ไปมาเช่นช้านานถึง ๘ เดือน ๘ เดือน
 ๓๐เดือน ๓๑เดือน ตามระยะทางพ้นกำหนดแล้วจึง
 ให้หญิงเอาสินสอดชั้นหมากทูนทรัพย์ ของ
 ชายนั้นไปส่งแก่ชาย แต่พ่อแม่ชายนั้นเป็น
 ต้นเป็นประธาน แล้วชายหญิงจึงขาดจาก
 ผัวเมียกัน อนึ่งถ้าชายไปด้วยสามารถโทโส
 มาแขก ครั้นหายโกรธแล้วมันเสียมันมิได้
 แดกกลับมาหาเมียโดยสุภาพจริง แต่ให้ทรัพย์
 สิ่งของเยี่ยมเยียนแต่ใน ๘ เดือน ๘ เดือน
 ๓๐ เดือน ๓๑ เดือน ก็คิด ๓ ก็ดี ถ้าหญิง
 นนมิได้รักชาย แดงชอบชอบกับคำชาย
 เป็นอันมิดี มิให้ชายนั้นไปมาอีกเท่าไร
 ท่านว่าจะให้มัน ขาดจากผัวเมียกันนนมิได้
 ท่านว่าหญิงนั้นมันทุจริต คิดเอาใจออกนอก
 ใจผัวมัน ถ้าหญิงมีฐผัวให้ปรับใหม่โดย
 พระราชกฤษฎีกา”

มาตรา ๕๓ “ภรรยาสามีซึ่งโกรธทุ้งเถียง
 เคียดกัน แดชชายโกรธแก่หญิง เก็บเอา
 สินเดิม แดทรัพย์สิ่งสินลงจากเรือนนั้นหญิง
 แล้วเอามัดพร้าวาน ๓๑เดือน ๓๑เดือน หอเรือนหญิงเสีย
 แดชายไปอยู่ณะเรือนบิดามารดาก็ดี พี่น้อง
 พ้องพันธ์แห่งชายก็ดี ท่านว่าชายไปวัน

เดียวหนขาดจากผัวเมียกัน ท่านมิให้หญิง
 หนตั้งชั้นหมากเตย ท่านว่าชายนั้นเอาใจ
 ออกหากจากหญิงแล้ว ถ้าหญิงนั้นจะมี
 ชู้แล้ว ท่านว่าหาโทษมิได้โดย ถ้าชายนั้น
 โกรธหญิงแต่ลงจากเรือนหนี มิได้เก็บเอา
 ดินเดิมแต่ทรัพย์สินสิ่งของไป แต่ชายนั้นเอา
 มืดปราขวานพันเสาเรือนหอหญิงไปแต่ตัวไป
 อยู่ณเรือนบิดามารดา พี่น้องพ่อพี่น้องแห่ง
 ชายได้ ๓๕ วัน ๓๐ วันก็ดี ชายมิได้กลับ
 มา ให้หญิงนั้นตั้งดินเดิมให้แก่ชายจงถ้วน
 ถ้าชายหาดินเดิมมิได้ ท่านว่าหญิงชาย
 ขาดจากผัวเมียกัน ถ้าแต่ชายลงเรือนหนี
 หญิงไป แต่มิได้พันเสาเรือนหอแต่มิได้
 เก็บเอาทรัพย์สินสิ่งของไป แต่มาอยู่ณเรือน
 บิดามารดาพี่น้องพ่อพี่น้องแห่งชาย แต่มิได้
 กลับมาอยู่ด้วยหญิงพันกำหนด ให้หญิงตั้ง
 ชั้นหมากดินสอดดินเดิมให้แก่ชายจงเต็ม ให้
 คิดดินสมควร ให้แก่ชายตามส่วนผู้ชาย
 ผู้หญิงนั้น”
 มาตรา ๕๒ “ถ้าชายหญิงมีทุนดินอยู่ด้วย
 31/01/2565
 กัน อยู่กินเป็นผัวเมียกัน แต่วิวาทเคียด
 พุนกัน ชายไปจากเรือนหญิงมิได้นำภา

ข้า นาน พัน กำหนด แดทrophy สิ่ง ของ ๆ ชาย ยัง
 ระคน ปน กัน อยู่ ณ เรือน หญิง ชาย มิ ได้ มา ท่าน
 ว่า ชาย ยัง รัก หญิง อยู่ จึง มิ ได้ เอา trophy
 สิ่ง ของ ไป ท่าน ว่า ชาย เดิม ดเปน แต่ โท โส
 มา แรก จะ เอา เปน ขาด จาก ผัว เมีย กัน มิ ได้
 ถ้า หญิง นั้น ทำ นอก ใจ มี ผัว อื่น ไซ้ ให้ ใหม่
 พ่อ แม่ พี่ น้อง หญิง โดย ชัก ล้อ ”

มาตรา ๕๕ ชาย หญิง อยู่ กัน เปน ผัว เมีย
 กัน แด ชาย คิด เอา ใจ ออก นอก ใจ หญิง ยก
 ย้าย trophy สิ่ง ของ เก็บ เอา สิ้น เดิม สิ้น ส้ม รงค์ ไป ไว้
 แก่ บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง แห่ง ตน ไป มี เมีย อื่น ก็
 แด เก็บ เอา trophy สิ่ง ของ ไป มิ ได้ มี เมีย อื่น
 ร้าง หญิง ไว้ พัน กำหนด ก็ ดี แด ชาย แด ถัง ชับ
 ใต้ หญิง เตี้ย เก็บ เอา trophy สิ่ง ของ ไว้ แต่
 ผู้ เดียว ก็ ดี หญิง มา ร้อง พ้อง พิจารณา เปน
 สัตย์ ท่าน ว่า ชาย นั้น เดียง หญิง มิ เปน ธรรม
 ให้ ชาย ส่ง trophy สิ่ง ของ ซึ่ง เก็บ ไป นั้น มา จง
 ถวน ควร ให้ บั้น สิ้น เดิม ให้ แก่ หญิง แก่ ชาย
 ตาม เดิม สิ้น ส้ม รงค์ ซึ่ง ชาย เก็บ เอา ไป แด หญิง
 ได้ ไว้ มี มาก น้อย เท่า ไ้ 31/01/2565 บั้น ให้ หญิง ชาย

คน ตะกิง ให้หญิง ชาย ชาติ จาก ผัว เมีย กัน
เหตุ ชาย มิ เดียง หญิง โดย ธรรม”

ชาย เอา ภรรยา ไป ชาย เปน ทาส แล้ว ทั้ง เลี้ย
ไม่ เข้ม เยื่อ เกิน หนึ่ง ปี ไป หญิง ชาติ จาก
ชาย ได้ ตาม ใจ หญิง ไม่ ต้อง พ้อง ตาม ดัชนี
ทาส มาตรา ๒๘

“ผู้ใด ชาติ แคน เอา ภรรยา มา ชาย ฝาก
ไว้ แก่ ท่าน ให้ ใช้ ประจำ เจริง กระจา เบี้ย ชาย
ผู้ ผัว มิ ได้ ไป มา หา คู่ ช่วย ได้ ทอด ใจ เปน ช้ำ หึง
นาน พัน กำหนด ปี หนึ่ง แล้ว แด จะ ว่า เปน เมีย
ของ คน อื่น มิ ได้ ถ้า มี ผู้ ช่วย ได้ ไป เปน
เมีย แด หญิง มี ชู้ ผัว หา โทษ มิ ได้”

ชาย ไป ค้า ชาย ทั้ง เมีย ใจ เกิน กำหนด แต่
กำหนด คน ตะ อย่าง จาก ร่าง โดย วิวาท กฎหมาย
ให้อ่า ชาติ กัน ได้ ทัณฑ์ ไม่ จำ เปน ต้อง พ้อง
ตาม มาตรา ๒๒

“ผัว ไป ค้า แต่ จัง หวัด หัว เมือง พระ ราช
เสมา มณฑล เมือง ชน แห่ง พระ เจ้า อยู่ หัว มัน ไป
พัน กำหนด ปี หนึ่ง ชาย มิ มา ท่าน ว่า หญิง ชาย
ชาติ จาก ผัว เมีย กัน ถ้า ชาย มี ของ มา ฝาก ถึง
เมีย คน กัด ให้ หนังสือ บอก คู่ ชู ทุก ชู ใจ เจ็บ

ให้รู้จักงวดแห่ง คน ก็ดี กำหนด ๓ ปี ถ้าพ้น
 กำหนด ชาย มี มา พระราช กฤษฏีกา ว่าหญิง
 นั้น มิได้เป็นเมีย ชาย นั้น หญิง มิ ชู้เอา ผัว
 หา โทษ มิได้ ทั้ง ชาย ผู้ ผัว นั้น ก็ หา โทษ มิได้
 เลย ถ้า ชาย ผู้ใด เอา หญิง เป็น ชู้ เป็น เมีย แต่
 ใน กำหนด นั้น คือ เมีย ท่าน แด ให้ ใหม่ โดย
 ขนาด ถ้า แด พ้น กำหนด แลแล้ว แด หญิง มิ ชู้ ผัว
 แด ชาย ผัว เก่า นั้น มา ทำ ร้าย แก่ ชาย ก็ดี หญิง
 ก็ดี ท่าน ว่า มัน ล่วง อาญา ท่าน ให้ ใหม่
 ทว่า คุณ แม้ ว่า ชาย ไป เมือง จีน ไป ทะเล ไป
 เชียง ใหม่ ไป พงา ไป ชวา พัว แดง ดั่ง นั้น ใช้
 ท่าน ให้ หญิง อยู่ ถ้า ๓ ปี ถ้า ได้ ชาว ว่า สดุด
 จับ ชาย ผัว ไป ได้ แด ดำ เภา ชัด ไป ตก คัก
 ให้ หญิง อยู่ ถ้า ๗ ปี ถ้า พ้น ๓ ปี ๗ ปี แลแล้ว หญิง
 มิ ชู้ ผัว มิ ให้ มี โทษ แก่ หญิง ชาย นั้น เลย ถ้า ผัว
 เก่า มา ทำ ร้าย แก่ เขา ทั้ง ๒ ใช้ ท่าน ให้ ใหม่
 ดุจ เดียว แด ”

เหตุ อีก อย่าง หนึ่ง ที่ จะ ทำให้ ผัว เมีย ขาด
 กัน ได้ นั้น คือ ชาย เกิน เลย พ่อ ตา แม่ ยาย ตาม
 31/01/2565
 ดัชนี ผัว เมีย มาตรา ๕๗. ๕๘. ๖๓. ๓๓๘. ชาย
 ไต่ ได้ ทำ ร้าย ต่อ เนอ คิว พ่อ ตา แม่ ยาย ดั่ง นั้น หญิง

ไม่จำเป็น ต้องฟ้อง อย่าในโรงศาล เบน แต่ คินทรพีย์
 สัมบัติให้ ไป ตาม ล้วนเท่านั้น ดังที่ได้กล่าว
 ในลักษณะฉวีเมฆมาตรา ๖๓

มาตรา ๕๗ “ชายไปเลี้ยงลูกสาวหลาน
 สาวท่าน ให้ย่าเเกรง พ่อแม่ ผู้เฒ่าผู้แก่ แด่ญาติ
 พี่น้อง แห่งหญิง เสมอ พ่อแม่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ แด่
 ญาติ พี่น้อง แห่งตน อย่าให้ทำความ สบประมาท
 อันมิชอบ ถ้าชายนั้นวิวาทด่าตี ภรรยา
 แด่จับ หอก ดาบ ธนู หน้าไม้ สรรพอาวุธ ทั้งปวง
 จะพ้น แหวง ภรรยา พ่อตาแม่ยาย ญาติ พี่น้อง
 หญิงห้าม มิ พัง ก็ดี แด่ชาย หยาบ ข้ำ คำ ตี ทบ
 ถอง ฟัน แหวง พ่อแม่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ แห่งหญิง เจ็บ
 ปวดไม่ ถึง ส่ำหัด ก็ดี ท่านว่าชายนั้น ออกอาจ
 หนัก ให้เอาสิ่งสิ่งของ ๆ มั่นคนให้แก่มั่น
 ถอง ส่ง ขับมั่น เสีย อย่าให้บาดใหม่จนผู้อื่น
 ถำมั่น ยิง รกเมฆ มั่นอยู่ มั่น ขอ ดู แก่ โทษ ว่า
 คิว มั่น ผิด แด้ว ให้มั่น แด่ง เข้า คอก คอกไม้
 รูป เทียน ผา หวหนึ่ง เหล่าเขา เบ็ด ไก่ ไหว้ พ่อ ตา
 แม่ ยาย ส้ม คัด ส้ม มา แด้ว จึง ให้ มั่น อยู่ กิน ด้วย ลูก
 สาว สืบไป ถำมั่น ชก ตี ฟัน แหวง ทบ ถอง พ่อ ตา
 แม่ ยาย ผู้เฒ่า ผู้แก่ แห่งหญิง มี บาด เจ็บ ถึง

31/01/2565

ถ้าหัดสำกรวจก็ดี แต่มันเปนโจรผู้ร้ายก็ดี
 ท่านว่าชายนั้นทุจริตหยาบช้า หามารยาตมิได้ ดู
 บังเหตุนั้น ให้พ่อตาแม่ยายรีบเอาทรัพย์สินสิ่ง
 ของ ๆ ชายนั้นไว้ให้แก่หญิงจงสิ้น ให้ขับ
 มันเสียอย่าให้มันอยู่ด้วยลูกสาวสืบไป จะได้
 ความฉิบหายเสีย ถ้าลูกสาวยังรักผัวมัน
 จะตามผัวมันไปก็ตามใจมัน ทรัพย์สินสิ่งของ
 ทั้งนั้นอย่าให้มันเลย ถ้ามันมีลูกใช้ให้เอา
 ทรัพย์สินนั้นไว้แก่ลูกมัน เพราะมันมิรู้คุณ
 ท่านใด”

มาตรา ๕๘ “ชายไปเลี้ยงลูกสาวท่าน ให้
 ย่าเกรงพ่อแม่ผู้เฒ่าผู้แก่แต่ญาติแห่งหญิง ถ้า
 ชายมีพยศกินเหล้ามักด่าตีเมียคน พ่อตา
 แม่ยายห้ามปรามมิฟัง มันว่ากล่าวเกินเลย
 หยาบช้า แต่ให้เครื่องอันมีดีแก่พ่อตาแม่ยาย
 ก็ดี แต่มันถูกตะहुกตีเมียไปต้องพ่อตาแม่ยาย
 ก็ดี ให้มันแต่งเข้าดอก ดอกไม้รูปเทียนสมา
 พ่อตาแม่ยายแล้ว ให้เรียกเอาทานบดไว้
 พิเมียหน้าเมียตู่ๆเดียวกันแต่”

มาตรา ๖๑ “ชายไปเลี้ยงลูกสาวหลาน
 สาวท่าน แต่มีสิ่งสิ้นไปด้วยเป็นค่านับ ถ้า
 ชายหยาบช้า ต่อด่าต้อตีพ่อตาแม่ยายผู้เฒ่า

ผู้แก่ก็ดี หมิง ว่ามิ อยู่เป็นเมีย ชาย สืบ ไป
 ให้เอาทรัพย์สิ่ง ของทั้งปวง แห่งชาย ซึ่ง ยัง
 บริคณฑ์อยู่ นั้น ส่ง ให้แก่ชาย นั้น เสีย เหตุว่า
 ทรัพย์ สิ่ง ดินทงนี้ เป็นที่ คำนึง พึง ใจเส่นหา แก่
 ทวยราชฐรทง หตาย ท่าน จึง ว่า ให้เอา สิ่ง
 เสีย แก่ มัน จง แล้ว อย่า ให้เอา ทรัพย์ สิ่ง ของ
 มัน ไว้ ให้เป็น บริคณฑ์ สืบ ไป เลย แล้ว ให้ ขับ
 มัน เสีย อย่า ให้ มัน อยู่ ด้วย ลูกสาว สืบ ไป ถ้า
 แด ทรัพย์ สิ่ง ดินแห่ง มัน ยัง บริคณฑ์ อยู่ แก่ หมิง ๆ มิ
 ส่ง ให้ แก่ มัน ไซ้ ท่าน ว่า หมิง นั้น ยัง เป็น
 เมีย ชาย นั้น อยู่ แด ”

มาตรา ๓๓๘ “ ชาย ผู้ ขอ ลูกสาว หตาน สาว
 ท่าน แด ชาย ได้ ไป ฝาก บำเรอ ยัง มิ ได้ ทำ งาน
 เวร ตำคหมอน ก่อน ชาย ผู้ นั้น มัน ทำ ทนง
 องอาจ หยาบ ซ้ำ ผลัก ได้ ช่ม เหนง ลูกสาว ท่าน
 มัน มิ เกรง พ้อคา แม่ ยาย แด พี่ น้อง หมิง จริง
 ไซ้ ท่าน ให้ ขับ ได้ มัน ผู้ นั้น เสีย อย่า ให้
 ลูกสาว แก่ มัน ”

ชาย เป็น ใจ หมิง อย่า ได้ โดย แบ่ง ทรัพย์ ให้
 ชาย ไป 31/01/2565 ฤาบอก มิ ตา มารดา ญาติ พี่ น้อง แห่ง
 ชาย แด นาย บ้าน นาย อำเภอร้อย แฉวง กรมการ

แต่ผู้ มีบิดา คักดี ผู้ใด ผู้หนึ่ง เป็น พยานไว้ ตาม
มาตรา ๓๐๘”

“ชาย มาตั้งขอ ลูกสาว หลานสาว ท่าน ๆ ให้
หญิง เป็นเมีย ชาย แล้ว ชายนั้นคบหา โจร
ผู้ร้าย กัด ท่านว่า มันเป็นคนพาด ให้พ่อตา
แม่ยาย ขับมัน ไป อย่าให้อยู่ด้วย ลูกสาว หลานสาว
ไป เมื่อ นำ จะฉิบหายเสีย ให้ เวรทุน แล
ชั้น หมากรอก แก่มัน จง แล้ว ถ้าชาย รับ กัด มีรับ
กัด ให้ ไป บอกบิดา มารดาญาติ พี่น้อง แห่ง ชาย
แต่ นายบ้าน นายอำเภอ ร้อย แขวง กรมการ แล
ผู้ มีบิดา คักดี ผู้ใด ผู้หนึ่ง ให้รู้ว่า ชาย
คบหา โจรผู้ร้าย แล้ว หญิง ชาย ขาด จาก ผัว
เมีย กัน”

อีก มาตรา หนึ่ง คือ มาตรา ๕๘ ที่ ได้ คัดมา
แล้ว ใน หน้า ๓๐๐ มี ข้อ ความ ว่า เมื่อ ชาย เป็น โจร
ผู้ร้าย ให้ พ่อตา แม่ยาย วิวาห์ เอา ทรัพย์สิน สิ่งของ
ไว้ แก่ หญิง ญาติ ของ หญิง นั้น ชัด กับ กับ
มาตรา ๓๐๘ ที่ ให้ หญิง คืน ทรัพย์สิน ให้ แก่ ชาย ไป
ที่ ผู้ใด จะ ขอ ให้ ศาล ให้ อำนาจ วิวาห์ ทรัพย์สิน ไว้ นั้น
ดู แรง เกิน เหตุ

31/01/2565

ใน ครั้ง กระนั้น ถึง ชาย จะ ไม่ได้ เคย ถูก
ฟ้อง เป็น จำเลย ต้อง หา ว่า เป็น ผู้ร้าย ถูก คัด คัด

คิดคุก กัด
 เหมิง จะ พ้อง อย่าง คง สืบ ว่า ชาย
 เปน โจร ได้ แด่ อย่าง ไป ด้วย เหตุ ว่า ใน กาด
 ดมัย นั้น เหมิง บาง ที่ ต้อง รับ โทษ เด็ด ร้อน
 แทน ชาย ได้ แต่ ใน เวลานี้ โทษ ใคร ก็ โทษ ใคร
 เหมิง จะ นำ สืบ ว่า ชาย เปน โจร อย่าง ไร อย่าง หนึ่ง
 ใน พ้อง อย่าง ศาล แห่ง นั้น ดู เปน เหมือน ว่า โกง
 เขต รนอก ประเด็น อยู่ มาก เปน ต้น พ้อง อย่าง
 จะ ต้อง สืบ ถึง ปด้น ดู ไม่ ชอบ กด ถ้า ชาย เปน
 ผู้ ถูก ตัด สิ้น เด็ด ขาด ต้อง โทษ อาญา อยู่ แด่
 พ้อง อย่าง ได้ โดย สดวก โดย นำ คำ พิพากษา มา แสดง
 เท่านั้น

สา เหตุ ที่ ว่า เปน โจร ที่ เหมิง จะ อย่าง ชาย
 ได้ นั้น คือ ทำ ผิด อาญา เพียง ไร เปน ข้อ ถาม โจร
 ไม่ ไร ฆะ โมย อย่าง เดียว ใน กฎหมาย อาญา คำ
 ที่ ว่า โจร กว้าง กว่า ที่ ว่า ฆะ โมย เรา รู้ แน่ ใน
 ลักษณะ โจร มาตรา ๖๘ แต่ จะ กว้าง เพียง ไร พุด
 ไม่ได้ แน่

“ คำ ตัก ษณ์ จับ หอก ตาม ตำตรา ดู ไป พัน ฑาง
 31/01/2565
 ท่าน ฆาต ฆีบ ตำหัด แด่ ตาย ท่าน ว่า จำ พุด
 โจร กัน ไชก บ้าน เมือง ท่าน ๆ ๓ ๆ ”

ชาย ๓๓๓ หญิงไป บวช เป็น ภิกษุ สามเณร
 หญิง ชาติ จาก ชาย แต่ ถ้า ชาย ไม่ได้ แบ่ง
 ทรัพย์ ของ คน เดียว เป็น ดี ทัก แก่ หญิง ทั้ง หมด
 ถ้า ชาย มี ภรรยา หลาย คน ทรัพย์ จะ เป็น ดี ทัก
 แก่ หญิง ทั้ง หลาย เป็น ส่วน อย่างไร ไม่มี หัก ที่ จะ
 ถ้าว นอก จาก ส่วน ที่ ได้ ว่า ใน ลักษณะ
 มรรค หญิง มี สามี ใหม่ ได้ ไม่ เรียกว่า ฐ แต่
 เมื่อ ชาย คัก จาก สิบบาท หญิง จะ ไม่ ยอม
 เป็น ภรรยา ชาย อีก ต่อ ไป ชาย ไม่ มี อำนาจ
 ขึ้น ใจ หญิง เช่น หญิง ที่ ไม่ เคย เป็น ภรรยา ชาย แต่
 เมื่อ หญิง ได้ ยิน ยอม อยู่ กับ ชาย อย่าง เดิม เดียว
 หญิง เป็น ภรรยา ชนิด ไร ใน ครั้ง แรก คง เป็น
 ภรรยา ชนิด นั้น ต่อ ไป แต่ ทรัพย์ ทั้ง หลาย ที่
 เป็น ดี ทัก แก่ หญิง นั้น กลับ เป็น ของ ชาย ใหม่
 คง เดิม ทุก ประการ ทั้ง ยัง คง เป็น กฎหมาย
 อยู่ เว้น แต่ ใน ส่วน ข้าราชการ ที่ ได้ มี กฎหมาย
 เปลี่ยนแปลง ใน พระราชกั หนด ใหม่ ๑๕ ให้ มี ข้อ ยก
 เว้น ชน คง ข้าราชการ บวช เป็น ภิกษุ สามเณร พ้อง ชาย
 ฐ ได้ เมื่อ คัก มา ชาย หญิง ไม่ ชาติ จาก สามี
 ภรรยา กัน ทรัพย์ ไม่ เป็น ดี ทัก แก่ เมีย ๆ
 ต้อง คอย ถ้าว คัก จาก อาราม ไม่มี ไอ กาศ

อย่างไรที่จะฟ้อง อย่าได้ ในเวลานั้น เว้นแต่

ศาล จะขยาย ข้อ ความ บทอื่น ชน คง

“ ๑ อะ ๑ แค้นลับไปเมื่อน่า ถ้า แด

ข้า ทูล ถอด ๑ กราบ บังคม ทูล พระกรุณา ถา บวช

ผู้ใด ดอง ประเวณี ทำ ชู้ ด้วย หญิง อัน สามี

สละ เป็น ราช ระบุ กบ บ้อง ให้ เตี้ย พระยศ พระ

เกียรติ ไป ราช อาญา จักร ให้ ดง ราช อาญา

ทั้ง ชาย ทั้ง หญิง ๑ อะ ๑

ภรรยา ถา ผัว ไป บวช ผัว ยอม อนุญาต จึง จะ

ขาด จาก ผัว เมีย กัน มี ฉนั้น คัก เมื่อ ไร ก็ ยัง

ต้อง เรียกว่า เป็น ภรรยา อยู่ อย่าง เดิม ลักษณะ ผัว

เมีย มาตรา ๓๘ มี ว่า

“ ภรรยา ถา สามี จะ ไป บวช สามี ก็ ยอม

ให้ ภรรยา ไป บวช ท่าน ว่า สามี ภรรยา ขาด

จาก ผัว เมีย กัน ถ้า ภรรยา คัก ออก มา จะ มี

สามี อื่น ไซ้ ท่าน ว่า หา โทษ มิ ได้ ถ้า สามี

มิ ได้ สละ ให้ บวช ภรรยา กระทำ ความ ผิด แด้ว

หนี ไป บวช ถ้า คัก ออก มา มี ชู้ ผัว ไซ้ ให้

ใหม่ โดย ขนาด เพราะ เหตุ ว่า สามี เขา มิ ได้

สละ ให้ ไป บวช ,, 31/01/2565

(ความ ใน บท นี้ ไม่ ก็น ถึง ภรรยา ขอ ถ้อ

คัก วัน พระ วัน อุโบสถ

ชาย ฤๅ พวก ชายไม่ มีอำนาจ ช่มเหง เขียน ต่
หญิง ฤๅทำโทษ หญิงเกิน การ มี กฎหมาย
อยู่บ้าง เช่นใน ดัชนี ณัฒเมียมตรา ๓๓๘ คัดมา
ในหน้า ๓๐๕ แดมาตรา ๓๓๒

“ชาย ไคมีเมียแล้ว พราง ว่า หาเมียมิได้ ให้
ผู้ขอหญิงอื่นมา เป็นเมีย แด เมีย ก่อน คัดมา
หญิง ซึ่ง ผู้ขอมา เป็นเมีย นั้น เจ็บปวดไซ้ ถ้า
หญิง ผู้ เจ็บ มิได้ มี อยู่ ด้วย ชายนั้น ก็ให้ ว่า
กล่าว ยัง ผู้ภา ทรธการ ให้ ขาด จาก ผู้เมีย กัน จึง
ให้ ใหม่ ชาย ผู้ พราง เท่า พ่อ ดวง ท่าน แด ให้
ใหม่ ผู้กล่าว ขอ นั้น ถึง ชาย ผู้ พราง ให้ แก่ หญิง
ผู้บาดเจ็บ เหตุ หญิง เดียว เพราะ ชาย พ่อ ดวง
ถ้า หญิง เกิด บุตร ด้วย ชาย นั้นแล้ว ให้ สัก เป็น
เมีย ชาย หญิง จะ ว่า กล่าว อย่า ฟัง ฟัง เดย ”

ชาย มี อำนาจ ทำ โทษ ภรรยา เพียงไร ได้
อธิบาย ไว้ แล้ว ใน อำนาจ อิศระ ของ ผู้ หญิง จะ
ฟ้อง อย่า ด้วย เหตุ ว่า ผู้ ทำ เกิน อำนาจ ต้อง
ฟ้อง นำ สืบ ต่อ ศาล

ผู้ ต้อง เดียง หญิง เช่น ภรรยา จึง จะ อ้าง
ว่า ตน เป็น ผู้ ได้ ถึง จะ เป็น ทาษ ภรรยา ก็ ต่
จะ เดียง เหมือน ทาษ ทง หลาย กฎหมาย ก็ ไม่

เรียกว่า ^๕เดอง เป็นกรรม ให้ ^๕ดูพระ ราชบัญญัติ ๓๘
ที่มี ^๕ข้อความ สำคัญมาก

“ ๑ ๓ ๑ อี ^๕เชียว ทาษ ภรรยา หลวง อุดม
จินดา ^๕เพียง ไม่เป็น กรรม ^๕นี้เมีย ใช้ ให้ ^๕อี ^๕เชียว
ไป ^๕จ้าง ^๕ชน ^๕เข้า ^๕นาง เหมือน ^๕เอา ^๕ดอก ^๕เบญจ ^๕ราย ^๕วัน
อี ^๕เชียว ^๕ไป ^๕จ้าง ^๕ชน ^๕เข้า ^๕นาย ^๕บุน ^๕รอด ได้ ^๕เงิน ^๕ถึง
อี ^๕เชียว ^๕ให้ ^๕นาย ^๕บุน ^๕รอด ^๕ทำ ^๕ซู่ ^๕ถึง ^๕ข้า ^๕เรา ^๕จึง ^๕ทรง
พระ ^๕กรุณา ^๕โปรด ^๕เกล้า ^๕ ๑ ^๕ถึง ^๕แก่ ^๕ถูก ^๕ชน ^๕คัด
หลวง ^๕ว่า ^๕แต่ ^๕นี้ ^๕สืบ ^๕ไป ^๕เมื่อ ^๕หน้า ^๕ถ้า ^๕มี ^๕ผู้ ^๕ใด ^๕มา
ร้อง ^๕ฟ้อง ^๕ว่า ^๕ชาย ^๕ทำ ^๕ซู่ ^๕ด้วย ^๕ทาษ ^๕ภรรยา ^๕ให้ ^๕ซัก
ใช้ ^๕สืบ ^๕ส่วน ^๕ออก ^๕ให้ ^๕แจ้ง ^๕ถ้า ^๕ได้ ^๕ความ ^๕เป็น
เหมือน ^๕อี ^๕เชียว ^๕ดังนี้ ^๕อย่า ^๕ให้ ^๕ถูก ^๕ชน ^๕ฉ้อ ^๕คัด ^๕หลวง
รับ ^๕ฟ้อง ^๕ผู้ ^๕หน ^๕ไว้ ^๕พิจารณา ^๕เป็น ^๕อัน ^๕ชาติ ^๕ที่ ^๕เดียว ”

ชาย ^๕เพียง ^๕หญิง ^๕ไม่ ^๕เป็น ^๕กรรม ^๕ เป็น ^๕คำ
กว้าง ^๕ที่ ^๕คัด ^๕ได้ ^๕เคย ^๕วินิจฉัย ^๕ เมื่อ ^๕แม่ ^๕ไป ^๕ถึง ^๕การ
ที่ ^๕ชาย ^๕ไม่ ^๕ได้ ^๕ประ ^๕พาศ ^๕คน ^๕ด้วย ^๕กิริยา ^๕อัน ^๕ชอบ ^๕ ทั้ง
แต่ ^๕ทำ ^๕ตาย ^๕ทรัพย์ ^๕สมบัติ ^๕ ใน ^๕ระหว่าง ^๕คน ^๕แต่ ^๕หญิง
ผิด ^๕ความ ^๕ประ ^๕สงค์ ^๕ที่ ^๕ได้ ^๕อยู่ ^๕กิน ^๕ด้วย ^๕กัน ^๕เป็น ^๕หุ้น ^๕ส่วน
ชาย ^๕หลวง ^๕หญิง ^๕มา ^๕เป็น ^๕ภรรยา ^๕ ว่า ^๕จะ ^๕ช่วย
ทุกข์ ^๕ยาก ^๕ หา ^๕ทำ ^๕ตาม ^๕คำ ^๕คน ^๕ไม่ ^๕ หญิง ^๕อย่า
ขาด ^๕จาก ^๕ชาย ^๕ได้ ^๕ตาม ^๕มาตรา ^๕ ๓๕๓

“ หญิง ^๕ใด ^๕มี ^๕ทุกข์ ^๕ยาก ^๕ ชาย ^๕ว่า ^๕จะ ^๕ช่วย

ทุกข์หญิง ๆ เชื้อ พังค่า ได้รวม ประเวณี ด้วย
 ชาย ๆ ช่วยทุกข์ยากหญิงได้ หญิงนั้นคง
 ดีทีเป็นเมียชาย ถ้าชายพ่อตวงหญิง ๆ
 รวม ประเวณีเสียตัวแก่ชาย ๆ มิได้ช่วยทุกข์
 ยากหญิง หญิงมีส้มค้แก่ชายนั้น ให้
 ร้องฟ้องว่ากล่าวยัง สุภาคระตาการ ๆ พิจารณา
 เปรณัดจว่าชาย ตวงหญิงจริงไซ้ ให้ โหม่นชาย
 ผู้พ่อตวงเท่าค่าตัว หญิง แด้วให้ยก หญิงกึ่ง
 หนึ่ง กึ่ง หนึ่งนั้นเป็นสิน โหม่นกึ่งพินัยกึ่ง เหตุ
 ชายตวงหญิง ให้ชายหญิงขาดจากผัวเมียกัน
 ถ้าชายได้เสียเงิน ช่วยทุกข์ยากหญิงนั้น
 บ้างแค่พอเป็นที มิได้ช่วยหญิงให้พ้นจาก
 ทุกข์ยาก โดย สุจริต หญิงยังหาบุตรมิได้ ไม่
 ส้มค้อยด้วยชายไซ้ ให้หญิงคั้นเงินซึ่งชาย
 เสียให้แก่ชาย จง ถ้วน ชายหญิงจึงขาด
 จากผัวเมียกัน ถ้าชายได้เสียเงินช่วยทุกข์
 ยากหญิงนั้นบ้าง แด้วหญิงได้เกิดบุตรด้วย
 ชายนั้นแล้ว หญิงนั้นคง ดีทีเป็นเมียชาย
 ถ้าชายมิได้ช่วยทุกข์ยากหญิง ตวงทำฐู้ให้
 หญิงเสียตัว แด้วเอาหญิงไปขายผูกคอก
 เบี้ยกดี ชายให้เขา ไซ้ค่าง คอกเบี้ยกดี แด้ว
 หญิงถูกใจว่าชายช่วยทุกข์ยากมิได้ แด้ว

มีส้มค้ออยู่ด้วย ชายใช้ ท่านให้เรียกเอาเงิน
 แก่ชายนั้นส่งให้นายเงินจงบรบ แล้วให้
 ทวนหญิง ๑๐ ที่ เหตุหญิงใจเบายอมชายก่อน
 แล้วให้ชายชายต่อไป จึงยากแก่ความเมือง
 ท่าน ท่านให้หญิงชายขาดจากผัวเมียกัน
 โดยพระราชกฤษฎีกา”

ทาส ภรรยา อย่า สามี ได้ ด้วยเหตุต่าง ๆ
 ที่ภรรยาอื่นอย่าได้ แต่ต้อง มีบุตรเสีย ก่อน
 ตามลักษณะ ทาส มาตรา ๖๕

”นายเงินก็ดี พี่น้อง ตกหลาน พ่อแม่เจ้า
 เงินก็ดี เอาทาส ผากเตยงเปนเมีย เกิด ลูก
 ด้วยเท่าใด ๆ ก็ดี แต่แม่มันเปนไทยเพราะ
 ลูก แต่ชายหญิงมีส้มค้อจะเตยง กันจะอย่ากัน
 ท่านว่ามีให้เอาเงินค่าตัวแก่มันเลย แต่ลูก
 นั้นเกิดเปนพงษ์ผู้ดี สตรีกับบิดานั้น”

ชายไม่ต้อง แบ่งส้มค้อให้ แต่เมื่อไม่มี
 บุตรแล้ว หญิงทาสภรรยาจะขออย่าเมื่อไร
 ก็ได้ ไม่ต้องอ้างเหตุ เปนแต่ส่งค่าตัวให้เปน
 ส่วน ๆ ให้ครบตามแต่การ

ลักษณะทาส มาตรา ๖๕ ผู้ใดมีทาสหญิง
 นายเงินเอาหญิงทาสเปนเมีย ครั้นอยู่มา
 ชายนายเงินมีพอใจอยู่ด้วยหญิงทาสนั้น ให้

ทำค่าตัวมัน เป็นสองส่วน ให้ นายเงิน เอา แก่
มันส่วนหนึ่ง ๆ ยกให้ไว้แก่มัน ถ้าแก่มัน
มีเต็มใจ จะอยู่ด้วย นายเงิน ให้เอาค่าตัวมัน
จนเต็ม เพราะว่าเอาใจออกหากจากท่าน”

ลักษณะผู้เมียมาตรา ๔๖ ที่พูดถึงเจ้า
เงิน กัด ฟัน ของ ลูกหลาน เจ้าเงิน กัด เอา ทาษ
เป็นภรรยา

” ๑ ๓ ๑ ยอมด้วยใช้ อย่าให้แบ่งทุน
เขา นน เสีย เดย ถ้ามัน มี ส้ม กล้วย แด มัน จะ
อย่าใช้ มัน ยัง หา เกิด บุตร ด้วย นายเงิน แด
ฟัน ของ ลูก หลาน แห่ง นายเงิน ไม่ จึง ให้ มัน ส่ง
ค่า ตัว จน ถ้วน ”

ชาย ทำ ผิด สัญญา ทาน บน ของ ตน เอง อย่าง
หนึ่ง แด ชาย หญิง ทำ สัญญา ยิน ยอม จะ อย่า
กัน อย่าง หนึ่ง เป็น เหตุ ที่ จะ ให้ อย่าง หนึ่ง ได้ จะ
ได้ ก่อ ตัว ใน แผน ก สัญญา

กฎหมาย ในการ อย่า คิด แต่ ถึง ว่า หญิง
จะ อย่า ชาย ฝ่าย เดียว แต่ ได้ เคย เห็น แด ว่า ที่
ชาย พ้อง อย่า จาก หญิง ๆ ไม่ ยอม ชาย จะ ทง
หญิง โดย ตำ พัง ไม่ ไป ยัง โรง ศาล ก็ ไม่ สม
ประสงค์ ด้วย บาง ที่ หญิง ได้ ทรัพย์ สัม บัต ไว้
ทง หมด ไม่ ให้ ชาย กฎหมาย ไม่ ได้ ก่อ ตัว ก็ เพราะ

คิดว่าหญิงกลัวชาย อยู่ในอำนาจชายที่เรียกว่า
 อิศระ ไม่คิดว่าบางทีชายกลัวเมียได้ทรัพย์สิน
 สัมบัติอยู่ในอำนาจหญิง ทางที่ศาลจะตัดสิน
 จะให้หย่าๆไม่ให้หย่า มีทางเดียวที่จะเทียบ
 ตามกฎหมายหญิงขอหย่าชาย ตัวอย่างความ
 ไม่มีมาก จะอธิบายต่อไปแผนการยาก

กฎหมายพูดอยู่ ๒ แห่ง ในลักษณะผัวเมีย
 มาตรา ๖๖ และ ๑๓๘ ถึงเรื่องชายหญิงหย่าขาด
 จากผัวเมียกันแล้วกลับมาด้วยกันใหม่ กลับคงเป็น
 ภรรยาตามกฎหมายได้ แม้ว่าหญิงได้หย่า
 แล้วแต่ไปอยู่ในบ้านเรือนบิดามารดา กลับ
 คืนเข้าอยู่ในอิสระ ของบิดามารดาหญิงนั้น
 จะกลับคืนกับผัวเก่า จำเป็นต้องรับอนุญาต
 ของบิดามารดาตน มิฉะนั้นตามมาตรา ๑๓๘
 ดูเป็นทางให้เลงเห็นว่า เท่ากับดักฟ้าหญิงที่
 ไม่เคยเป็นภรรยาชายเลย แต่แม้ว่าเมื่อหย่า
 กัน หญิงหาได้คืนไปอยู่ในอิสระของบิดา
 มารดาไม่ กลับคืนกับผัวเก่าเช่นนี้ กฎหมาย
 ก็เรียกว่าภรรยาจริงอยู่ แต่จะเรียกว่าภรรยา
 ชนิดใดนั้นต้องตามแต่การ ๐๑/2565 เป็นต้นเดิมหญิง
 เป็นภรรยากลางเมือง ฤๅเอกภรรยาอย่างไร
 อย่างหนึ่ง หย่าไปจากชาย ๗ ไปได้เมียอื่น

ตก แดง กั้น ภาย หลัง ภรรยาเก่า จึง กลับ คับ คับ
 ด้ว ภรรยาเก่า คง ไม่ได้ ไป แยก ภรรยา เป็น แน่
 มาตรา ๒๒ “สามี ภรรยา วิเวก กั้น สามี
 ให้ หนังสือ อย่า แยก ภรรยา ผู้ ดูก หนึ่ง รุ หนึ่ง หนึ่ง
 ด้ว สามี กลับ คืน ไป อยู่ กับ ภรรยา ๆ ก็ อยู่ กับ
 สามี ด้ว ไป ด้ว มี ผู้ หนึ่ง เห็น ว่า เขา คืน คับ ด้ว กั้น
 ไซ้ ท่าน ว่า เขา เป็น สามี ภรรยา กั้น อยู่ ”

มาตรา ๓๓๘ “ บุค ิ ผู้ ไต่ บิดา มารดา ตก แดง
 ให้ มี เย้า เรือ น ทำ มา หา กั้น อยู่ ต่าง หาก อยู่ มา
 ภรรยา สามี อย่า กั้น บัน ทร พย คอ ผู้ เฒ่า ผู้ แก่ ด้ว
 ภาย หลัง สามี แด ภรรยา ซึ่ง อย่า กั้น หนึ่ง กัด บั
 ยอม คับ หนึ่ง มา อยู่ ด้ว กั้น หนึ่ง ด้ว หา โทษ มี ด้ว
 ถ้า ภรรยา หนึ่ง ไป อยู่ ณ เรือ น บิดา มารดา ๆ มี ด้ว
 ยินยอม ให้ อยู่ กั้น ด้ว กั้น แม้น คับ หนึ่ง ยินยอม ด้ว
 กั้น กัด ท่าน ว่า หนึ่ง หนึ่ง ไม่ สิทธิ เป็น ภรรยา
 เพราะ หนึ่ง กัด บั มา อยู่ ใน เรือ น บิดา มารดา ด้ว
 สิทธิ แก่ บิดา มารดา ”

เรื่อง ชาย ชู้ แด ดัก ภา อ่า พวาง จะ ได้ อธิบาย
 ใน แผน ก ประ ทศ ชู ร้าย ส่วน แ่ง เพราะ ที่ ได้
 อธิบาย มา ด้ว หนึ่ง เป็น บท กฎ หมาย ระ หว่าง ด้ว
 เมีย กั้น แด กั้น ส่วน ชาย ชู้ แด ดัก ภา หนึ่ง เกี่ยว
 ถึง ผู้ หนึ่ง หนึ่ง ที่ เรียก ว่า คน ที่ สามี ด้ว

